

ORIGINAL DOCUMENTS IN SAFE

CASE NO. 431

431-158

Date of filing: 20 Jan '92

★★ AWARD

- Type of Award

Amal

- Date of Award

20 Jan '92

pages in English

49

pages in Farsi

(Doc 158)

*** DECISION - Date of Decision

pages in English

pages in Farsi

★★ CONCURRING OPINION of

- Date

pages in English

pages in Farsi

★★ SEPARATE OPINION of

- Date

pages in English

pages in Farsi

★★ DISSENTING OPINION of

- Date

pages in English

pages in Farsi

★★ OTHER; Nature of document:

- Date

pages in English

pages in Farbi

IRAN-UNITED STATES CLAIMS TRIBUNAL

FINAL AWARD

Case No. 431

Chamber Two

پرونده شماره ۴۳۱

شعبه دو

حکم شماره ۵۲۶-۴۳۱-۲

دیوان داوری دعاوی ایران - ایالات متحد

DUPLICATE
ORIGINAL

نسخه برابر اصل

کالینز سیستمز اینترنشنال، اینکورپوریتد،

خواهان،

- و -

نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران،

خوانده.

IRAN-UNITED STATES CLAIMS TRIBUNAL	دیوان داوری دعاوی ایران - ایالات متحد
FILED	ثبت شد
DATE	20 JAN 1992
	تاریخ ۱۳۷۰ / ۱۰ / ۲۰

حکم

حاضران

از طرف خواهان: آقای آرتور دبلیو. رابین،

وکیل،

آقای جیمز جی. بارنز،

وکیل،

آقای رابرت جی. گرینوی،

آقای جری جی. بوردرز،

آقای آلدو ای. کورسینی،

گواهان خواهان.

از طرف خوانده: آقای علی حیرانی نوبری،

نماینده رابط دولت جمهوری اسلامی ایران،

آقای سیف الہ محمدی،

مشاور حقوقی نماینده رابط،

آقای عباس اجتہادی،

دستیار حقوقی نماینده رابط،

آقای محمد سلطان،

آقای یحیی پاویز،

آقای مرتضی زہرائی،

آقای اصغر زند،

آقای غلامرضا داوریان،

آقای عباس نصرالہی،

آقای مسعود زاہدی،

آقای نبی خانی،

نمایندگان خوانده.

سایر حاضران: خانم لوسی اف. رید،

نماینده رابط دولت ایالات متحدہ امریکا،

آقای مایکل اف. رابوین،

قائم مقام نماینده رابط دولت ایالات متحدہ امریکا.

یک - مقدمه

۱ - ادعاهای مطروح در پرونده حاضر از یک سلسله قراردادهایی که بین سالهای ۱۹۷۳ تا ۱۹۷۸ بین خواهان، کالینز سیستمز اینترنشنال، اینکورپوریتد ("کالینز") و خوانده، نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران ("نیروی دریایی") برای تأسیس یک سیستم مخابراتی در ایران منعقد شده بود و همچنین از تفاهمنامه‌ای که طرفین در سپتامبر ۱۹۷۹ امضاء کردند، ناشی می‌شود. کار موضوع قراردادها در ژانویه ۱۹۷۹ و مجدداً در نوامبر ۱۹۷۹ هنگامی که شروع مجدد کار تحت بررسی بود، متوقف گردید. در هر دو مورد، کالینز پرسنل خود را از ایران فرا خواند و پس از دومین فراخوانی، کالینز دیگر به ایران مراجعت ننمود و کار موضوع قراردادها هیچگاه از سر گرفته نشد. کالینز اظهار می‌کند که قراردادها در اوایل سال ۱۹۸۰ فسخ شدند. نیروی دریایی انکار می‌کند که قراردادها هیچگاه فسخ شده باشند.

۲ - کالینز در آخرین لایحه خود، بر مبنای ادعاهای مختلف و مشخصاً "بابت صورتحسابهای پرداخت نشده ("ادعا بابت صورتحسابها") و هزینه‌های اضافه‌ای که حسب ادعا طی دوره‌های تعلیق عملیات موضوع قراردادها متحمل شده ("ادعا بابت تعلیق عملیات") و بابت مبالغی که حسب ادعا در نتیجه فسخ قراردادها طلبکار است ("ادعا بابت فسخ") مبلغ ۸,۰۴۲,۴۶۰/- دلار * و ۶۳,۷۹۹,۱۱۴/- ریال، به علاوه بهره متعلقه مطالبه کرده است. ادعاهای کالینز همچنین شامل خسارات ناشی از توقیف حساب بانکی وی در تهران و هزینه‌های مختلفی است که در دفاع در قبال مطالبه وجه توسط نیروی دریایی از محل ضمانتنامه‌های بانکی مفتوح در رابطه با قراردادها متحمل شده است. کالینز همچنین تقاضا دارد دیوان اعلام کند که کلیه اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه‌های بانکی مربوط به قراردادها باطل و کان لم یکن می‌باشند.

* منظور از مبالغ دلاری در حکم حاضر، دلار امریکا است.

۳ - نیروی دریایی مدعی است که کالینز تعهدات قراردادی خود را اجرا نکرده و با طرح ادعای متقابلی، خواستار شروع مجدد کار و اتمام پروژه توسط خواهان و نیز تحویل وسایل، لوازم و داده‌های فنی لازم برای بهره‌برداری از سیستم مخابراتی است. نیروی دریایی ادعای متقابلی نیز به نحو تخییری بابت نقض قرارداد اقامه و ازجمله، خسارات و استرداد پیش‌پرداختها را مطالبه کرده است. نیروی دریایی همچنین ادعاهای متقابلی طرح و مبالغی را که حسب ادعا بابت مالیات و حقوق بیمه اجتماعی باید پرداخت شود، مطالبه کرده است.

۴ - در ۲۶ خردادماه ۱۳۶۶ [۱۶ ژوئن ۱۹۸۷] دو فقره "ادعای تقابل ناشی از ضمانتنامه‌ها" به دیوان تسلیم شد که در هر دوی آنها (۱) دولت جمهوری اسلامی ایران، (۲) نیروی دریایی و (۳) بانک تجارت به عنوان خواهانهای متقابل و در یکی از آنها (۱) کالینز و (۲) بانک امریکا اینترنشنال آو هیوستون به عنوان خواندگان متقابل و در دیگری (۱) کالینز و (۲) سیتی بانک نیویورک به عنوان خواندگان متقابل نام برده شده‌اند. دیوان طی دستور مورخ ششم مهرماه ۱۳۶۶ [۲۸ سپتامبر ۱۹۸۷] مقرر داشت که ادعاهای متقابل مطروح علیه سیتی بانک نیویورک و بانک امریکا مسموع نیستند و نه بانک تجارت و نه دولت جمهوری اسلامی ایران واجد اهلیت اقامه ادعاهای متقابل نمی‌باشند، زیرا هیچیک از چهار نامبرده فوق در پرونده حاضر طرف دعوا نبوده‌اند. دیوان موضوع مسموع بودن ادعاهای متقابل نیروی دریایی علیه کالینز را به بررسی ماهیت دعوا منضم کرد.

۵ - هر دو طرف هزینه‌های مربوط به داوری را مطالبه کرده‌اند.

۶ - جلسه استماعی در پرونده حاضر در روزهای هفتم و هشتم آذرماه ۱۳۶۹ [۲۸ و ۲۹ نوامبر ۱۹۹۰] تشکیل گردید.

دو - واقعیات و اظهارات (۱)

الف - قراردادها

۷ - در فاصله اوت ۱۹۷۳ تا مارس ۱۹۷۸ طرفین یک رشته قرارداد برای تأسیس یک سیستم پیشرفته مخابراتی برای نیروی دریایی در ایران منعقد کردند. این طرح که به "پروژه مروارید" معروف است، مشتمل بر هفت فقره قرارداد ("قراردادهای "پروژه مروارید" یا "قراردادها") بود و طبق آنها قرار بود کالینز خدمات و تجهیزاتی به قیمتهای ثابت و جمعا به ارزش تقریبی ۷۳ میلیون دلار به نیروی دریایی ارائه دهد.

۸ - طبق قرارداد اصلی سال ۱۹۷۳ ("قرارداد اصلی" یا "قرارداد مرحله یک") (۲) کالینز مشخصا موظف بود یک شبکه مخابراتی که پنج ایستگاه مختلف را در ایران در بر می‌گرفت، یعنی ایستگاههای تهران، بندر عباس، بندر بوشهر، بندر انزلی و خرمشهر، به نیروی دریایی ارائه کند. در سال ۱۹۷۵، طرفین قرارداد دومی منعقد کردند که پیرو آن کالینز تعهد کرد آموزش مقدماتی برای اداره سیستم مزبور ("قرارداد آموزش مقدماتی") ارائه کند. در سال ۱۹۷۶ قرارداد مرحله یک توسعه یافت و قابلیت انتقال اتوماتیک صوت به شبکه و مخابره از کشتی به

(۱) بعضی واقعیات، در ارتباط با موضوع صلاحیت و ماهیت ادعاها برحسب اقتضاء ذیلا مورد بررسی بیشتری قرار گرفته‌اند. رجوع شود به: بخشهای آتی

(۲) قرارداد مرحله یک بدواً بین نیروی دریایی و کالینز رادیو فرانس منعقد شده بود. طبق قرارداد مورخ ۱۲ اسفندماه ۱۳۵۳ [سوم مارس ۱۹۷۵] بین نیروی دریایی، کالینز رادیو فرانس و خواهان، کالینز به عنوان پیمانکار جانشین کالینز رادیو فرانس گردید.

ایستگاههای ساحلی بندرعباس و بندر بوشهر ("قراردادهای ایویاس - اس تی اس") و همچنین پشتیبانی یکپارچه لجستیکی - یعنی دستورالعملها، وسایل آزمایش و پرسنل نگهداری و عملیات و غیره ("قرارداد آی ال اس") به آن افزوده شد. در سال ۱۹۷۸ طرفین در مورد ارائه آموزش پیشرفته به پرسنل نیروی دریایی ("قرارداد آموزش پیشرفته") و تأسیس ایستگاهی در سیرجان به جای ایستگاه خرمشهر ("قرارداد توسعه سیرجان") و افزودن یک ایستگاه فرکانس پایین جداگانه در بندرعباس ("قرارداد فرکانس پایین") به توافق رسیدند.

۹ - قراردادهای پروژه مروارید به شرح زیر بودند:

- ۱) قرارداد شماره ۱-۳۸-۱۴۰۱ مورخ ۲۳ مردادماه ۱۳۵۲ [۱۴ اوت ۱۹۷۳] مرحله اول موافقتنامه الحاقی شماره ۱ آن مورخ ۱۲ اسفندماه ۱۳۵۳ [سوم مارس ۱۹۷۵] اصلاحیه شماره ۱ آن مورخ ۱۲ خردادماه ۱۳۵۵ [دوم ژوئن ۱۹۷۶] اصلاحیه شماره ۲ آن مورخ ۱۵ خردادماه ۱۳۵۷ [پنجم ژوئن ۱۹۷۸]
- ۲) قرارداد شماره ۲۴-۱/۱-۱۰۰۶ منعقد در تاریخ ۱۷ دیماه ۱۳۵۳ آموزش مقدماتی [هفتم ژانویه ۱۹۷۵]
- ۳) متمم شماره ۱-۴۲-۲۷-۱۴۰۱ مورخ ۱۲ خردادماه ۱۳۵۵ ایویاس-اس-اس تی اس [دوم ژوئن ۱۹۷۶] اصلاحیه شماره ۱ آن مورخ ۱۵ خردادماه ۱۳۵۷ [پنجم ژوئن ۱۹۷۸]
- ۴) متمم شماره ۱-۴۳-۲۷-۱۴۰۱ مورخ ۱۲ خردادماه ۱۳۵۵ آی ال اس [دوم ژوئن ۱۹۷۶]
- ۵) متمم شماره ۲/۲۱-۱-۱۰۰۶ مورخ ۲۳ اسفندماه ۱۳۵۶ آموزش پیشرفته [۱۴ مارس ۱۹۷۸]
- ۶) متمم شماره ۱۲-۳-۲۷-۱۴۰۱ مورخ ۲۳ اسفندماه ۱۳۵۶ سیرجان [۱۴ مارس ۱۹۷۸]
- ۷) متمم شماره ۵۴-۵-۸-۱۱۰۱ مورخ ۲۳ اسفندماه ۱۳۵۶ ال اف (فرکانس پایین) [۱۴ مارس ۱۹۷۸]

طرفین قبول دارند که از قرارداد مرحله یک به عنوان نمونه‌ای برای سایر قراردادهای پروژه مروارید استفاده می‌شد و بنابراین کلیه شروط ذیربط - غیر از شرح کار - اساساً در تمام قراردادهای یکسان بودند. براین اساس در کلیه مواردی که از قراردادهای نقل شده، به قرارداد مرحله یک اشاره گردیده مگر اینکه خلاف آن ذکر شده باشد. ولی دیوان در چندین مورد تفاوت‌های اساسی میان قراردادهای مختلف یافته است که در موقع مقتضی مورد بحث قرار خواهند گرفت.

۱۰ - در قراردادهای مقرر گردیده که نیروی دریایی باید بابت کاری که کالینز در خارج از ایران انجام می‌دهد به دلار آمریکا و بابت کاری که در ایران اجرا می‌شود به ریال بپردازد و پرداخت‌های بخشی دلاری قراردادهای از محل اعتبارات اسنادی صادره به نفع کالینز با ارائه اسناد مصرح در قرارداد صورت گیرد. بحثی نیست که اعتبارات اسنادی مذکور توسط بانک مرکزی ایران ("بانک مرکزی") صادر گردید. بخش ریالی قراردادهای قرار بود توسط نیروی دریایی مستقیماً به حساب بانکی کالینز در ایران پرداخت شود.

۱۱ - نیروی دریایی مطابق قراردادهای بیست و پنج درصد مبلغ هر قرارداد را به صورت پیش‌پرداخت به کالینز پرداخت و کالینز هم به نوبه خود به عنوان وثیقه این پیش‌پرداختها ضمانتنامه‌های بانکی به نفع نیروی دریایی فراهم کرد. ضمانتنامه‌های بانکی مزبور توسط بانکهای ایرانی صادر شد و اعتبارات اسنادی اتکایی یا ضمانتنامه‌های متقابل صادره توسط بانکهای ایالات متحده وثیقه آنها بودند. ضمانتنامه‌های بانکی حسن انجام کار کالینز نیز به همین نحو تهیه و تضمین شد. طبق شرایط قراردادی ناظر بر طرز پرداخت، به مجرد حمل وسایل یا در مورد خدمات، هرگاه کار کالینز به مرحله مشخصی در قرارداد می‌رسید، شصت و پنج یا هفتاد درصد مبلغ ناخالص صورتحساب باید به وی پرداخت می‌شد. بیست و پنج درصد مبلغ ناخالص را کالینز در برابر پیش‌پرداخت‌هایی که از نیروی دریایی دریافت کرده

بود، محاسبه می‌کرد و نیروی دریایی ملزم بود که به همان میزان مبلغ ضمانتنامه بانکی پیش‌پرداخت را کاهش دهد. پنج یا ده درصد باقیمانده معمولاً به اجرای مرحله بعدی قرارداد توسط کالینز موکول می‌شد.

۱۲ - طبق قراردادها کالینز ملزم بود ظرف مدتهای معینی کار را به پایان برساند یا جریمه تأخیر بپردازد. لیکن تحت برخی اوضاع و احوال، به ویژه در صورت وقوع حوادث قهری و غیرمترقبه کالینز حق داشت برای تکمیل کار درخواست تمدید مهلت نماید. در قراردادها چندین ماده راجع به اینکه کدام طرف باید ریسک ناشی از تأخیر را متحمل شود وجود دارد که در زیر به تفصیل مورد بحث واقع می‌شود. نیروی دریایی حق داشت قراردادها را با ارائه دلیل لغو و یا به صلاحدید خود آنها را فسخ کند. در صورت لغو، نیروی دریایی باید مراتب را به کالینز اطلاع می‌داد و می‌توانست اقدام به وصول وجه ضمانتنامه‌های بانکی کند. در صورت فسخ قرارداد، نیروی دریایی باید یک صورتحساب قطعی تهیه و پس از تصفیه آن حساب، کلیه ضمانتنامه‌های بانکی را فوراً آزاد می‌کرد.

ب - اجرای قراردادها

۱۳ - پروژه مروارید هرچند بدون تأخیر نبود ولی کار پیشرفت می‌کرد و تأخیرها طبق اظهار کالینز، عمدتاً ناشی از عدم تحویل محلهای نصب و کار در وضعیت و ظرفیتهای مصرح در قراردادها توسط نیروی دریایی بود. کالینز اظهار می‌کند که از پاییز سال ۱۹۷۸ نابسامانیهای انقلاب از جمله اعتصابات، تظاهرات خیابانی، بسته شدن بانکها و اختلال در پست و حمل و نقل هوایی، خاموشی و کمبود سوخت تأثیر سوء روز افزون خود را بر کار وی در ایران آغاز کرد. در ۲۶ مهرماه ۱۳۵۷ [۱۸ اکتبر ۱۹۷۸] کالینز طی نامه‌ای به نیروی دریایی اخطار داد که اینگونه رویدادها در حکم اوضاع فورس‌ماژور است و به او حق می‌دهد برای اتمام کار قراردادهای

مرحله یک و ای وی اس - اس تی اس و آی ال اس تقاضای تمدید مهلت کند. کالینز مدعی است که تا قبل از ژانویه ۱۹۷۹ در نتیجه این رویدادها عملاً کلیه کارهای وی در پروژه مروارید متوقف شده بود. در حوالی ۱۱ بهمن ماه ۱۳۵۷ [۳۱ ژانویه ۱۹۷۹] کالینز بقیه پرسنل امریکایی خود را از ایران فراخواند و طی نامه‌ای به همان تاریخ، مراتب را به شرح زیر به نیروی دریایی اطلاع داد:

در نتیجه اوضاع و احوال خارج از کنترل [کالینز] و از لحاظ امنیت پرسنل، بقیه پرسنل ما فوراً تهران را ترک خواهند کرد. متأسفانه ناگزیر از مبادرت به این اقدام هستیم ولی معتقدیم که چاره دیگری در این مورد نداریم. پرسنل [کالینز] در اولین فرصت برای ادامه کار پروژه به تهران مراجعت خواهند کرد.

۱۴ - کالینز طی نامه مورخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۵۸ [۱۴ مه ۱۹۷۹] به نیروی دریایی اطلاع داد وقایعی که از ۱۶ دیماه ۱۳۵۷ [ششم ژانویه ۱۹۷۹] رویداده، و به صورت "شورش و اعتصابات و موانع حمل و نقل و رعایت جان و مال پرسنل آموزشی" بوده، در حکم اوضاع و احوال فورس‌ماژوری است که به کالینز حق می‌دهد برای اتمام قراردادهای آموزش مقدماتی و پیشرفته تقاضای تمدید مهلت کند. کالینز همچنین اشعار داشت که به نحو مقرر در قراردادهای مشغول گردآوری مدارکی در تأیید موضع خود از لحاظ فورس‌ماژور می‌باشد و در نامه دیگری که در همان تاریخ به نیروی دریایی ارسال داشت، اظهار کرد که "در نتیجه حوادثی که رخ داده، ذیحق به دریافت هزینه‌های فوق‌العاده و تعدیل برنامه [کار] طبق شرایط قابل اعمال در قرارداد می‌باشد". کالینز به نیروی دریایی اطلاع داد که برای توجیه اینگونه هزینه‌های فوق‌العاده، گزارشی در دست تهیه دارد تا به نیروی دریایی تسلیم نماید، ولی هیچگاه مدرکی درباره این هزینه‌ها به نیروی دریایی تسلیم نکرد.

۱۵ - نیروی دریایی طی نامه مورخ نهم خردادماه ۱۳۵۸ [۳۰ مه ۱۹۷۹] صراحتاً به کالینز اعلام کرد که به نظر وی اوضاع ایران "آنچنان خطرناک" نیست که خروج کلیه

پرسنل کالینز را از کشور توجیه کند و ده روز به کالینز فرصت داد تا به وی اطلاع دهد پرسنل کالینز چه موقع برای از سر گرفتن کار به ایران مراجعت خواهند کرد. نیروی دریایی در نامه مورخ ۲۴ تیرماه ۱۳۵۸ [۱۵ ژوئیه ۱۹۷۹] مجدداً وجود اوضاع فورس‌ماژور را در ایران انکار و ادعای کالینز را بابت هزینه‌های فوق‌العاده رد کرد. استدلال نیروی دریایی این بود که طبق شرایط فورس‌ماژور قراردادهای کالینز تنها حق دارد برای اتمام کار تقاضای تعدید مهلت نماید. کالینز طی نامه مورخ چهارم مردادماه ۱۳۵۸ [۲۶ ژوئیه ۱۹۷۹] به نیروی دریایی اطلاع داد که آماده است در اوایل سپتامبر در تهران حضور یابد تا جلسه‌ای برای بحث راجع به از سر گرفتن کار تشکیل شود.

۱۶ - مذاکراتی که طرفین در ماههای اوت و سپتامبر ۱۹۷۹ به عمل آوردند، منجر به امضای تفاهمنامه‌ای در ۲۱ شهریورماه ۱۳۵۸ [۱۲ سپتامبر ۱۹۷۹] گردید. در کلیات مندرج در پیشگفتار تفاهمنامه، طرفین اساساً قبول کردند که وضعیت فورس‌ماژور کار پروژه مروارید را متوقف کرده است. کالینز موافقت کرد تیمی برای بررسی به ایران اعزام نماید تا با تیمی که نیروی دریایی به همین منظور گرد می‌آورد، مشترکاً محلهای کار و نصب را بررسی نمایند. کالینز متعهد شد به مجرد اتمام بررسی، کارها را به وضع سابق برگرداند به نحوی که بتوان آزمایش سیستمها را آغاز نمود. نیروی دریایی به نوبه خود، موافقت کرد پرداخت حق‌الزحمه خدمات مختلف نگهداری و بهره‌برداری را که از آن به بعد باید انجام می‌شد تسریع نماید. نیروی دریایی همچنین موافقت کرد تعدادی از صورتحسابهایی را که قبلاً تسلیم شده بود پردازد، از مبلغ بعضی ضمانتنامه‌های بانکی مربوط به پیش‌پرداختها بکاهد، ایستگاه مخابرات بندرعباس را هنگامی که کالینز برخی شرایط را ایفا نمود، موقتاً بپذیرد و به مجرد اجرای شروط معینی پرداخت بعضی وجوه دیگر را تسریع نماید. دیوان مفاد تفاهمنامه را که به پرونده حاضر مربوط می‌شود، هنگام بررسی ماهیت ادعاها به تفصیل مورد بررسی قرار خواهد داد.

۱۷ - در ۱۷ مهرماه ۱۳۵۸ [نهم اکتبر ۱۹۷۹] کالینز طی نامه‌ای به نیروی دریایی اطلاع داد که "طبق بندهای ۱ و ۲ ماده ۲ تفاهمنامه، مشغول تأمین پرسنل برای اتمام بررسی محل کار و نصب و راه اندازی لازم سیستم می‌باشد". کالینز اظهار می‌دارد که پرسنل امریکایی وی در اواخر اکتبر و اوایل نوامبر ۱۹۷۹ به ایران مسافرت و کار بررسی محل کار و نصب را آغاز کردند و می‌گویند که تیم بررسی، محل فرستنده واقع در شمال تهران و گیرنده واقع در جنوب تهران را بازرسی، ولی بلافاصله بعد از اشغال سفارت ایالات متحده در تهران در ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹]، کشور را ترک کرد.

۱۸ - کالینز طی نامه مورخ ۱۴ آبانماه ۱۳۵۸ [پنجم نوامبر ۱۹۷۹] به نیروی دریایی اطلاع داد که حوادث اخیر ایران "جوی ایجاد کرده که ادامه اقداماتی که اخیراً برای اتمام پروژه مروارید از سر گرفته شده، اکنون غیر عملی است". کالینز اضافه کرد که به نظر وی، "اوضاع ایران به حدی وخامت یافته که امنیت پرسنل به خطر افتاده و وی دستور داده است که آنان به امریکا مراجعت کنند". در آن نامه کالینز همچنین اشعار داشت:

کارکنان پیمانکار تماس منظم خود را با نیروی دریایی ملی
ایران حفظ خواهند کرد. با تحول اوضاع و احوال و تغییر
وضعیت، پیمانکار محیط کار را مجدداً بررسی خواهد کرد و
مطلوبیت اتمام پروژه را با نیروی دریایی در میان خواهد
گذارد.

۱۹ - متعاقباً نیروی دریایی یک رشته نامه‌هایی به دفتر کالینز در تهران ارسال داشت و طی آنها مصرانه خواست که کار پروژه مروارید از سر گرفته شود. در سوم دیماه ۱۳۵۸ [۲۴ دسامبر ۱۹۷۹] نیروی دریایی چنین نوشت:

نیروی دریایی هنوز منتظر است که پیمانکار فوراً به ایران
مراجعت و کلیه نکات مندرج در تفاهمنامه را اجرا کند که

در آن صورت، نیروی دریایی نیز تعهدات خود را که یکی از آنها پرداخت صورتحسابهاست ایفا خواهد کرد.

نیروی دریایی نامه‌های دیگری در نهم دیماه ۱۳۵۸ [۳۰ دسامبر ۱۹۷۹] و چهارم تیرماه ۱۳۵۹ [۲۵ ژوئن ۱۹۸۰] برای کالینز ارسال داشت و مانند گذشته از وی درخواست کرد که کار را از سر گیرد.

۲۰ - تنها پاسخی که کالینز به این نامه‌ها داد و جزو مدارک به دیوان تسلیم شده، نامه‌ای است به تاریخ ۳۱ تیرماه ۱۳۵۹ [۲۲ ژوئیه ۱۹۸۰] که کالینز در آن اظهار امیدواری کرد که اوضاع ایران به حد کافی بهبود یابد تا وی بتواند "ظرف مدت معقولی" اجرای تفاهمنامه را ادامه دهد. کالینز به نیروی دریایی اطلاع داد که دفتر خود را با چند نفر کارمند در تهران "برای تسهیل ارتباطات و از سر گرفتن هرچه زودتر کار" دایر نگهداشته است. کالینز همچنین اشعار داشت:

دستور اجرایی شماره ۱۲۱۷۰ صادره در ۲۳ آبانماه ۱۳۵۸ [۱۴ نوامبر ۱۹۷۹] و قوانین و مقررات ایالات متحده که در رابطه با آن دستور وضع شده و تا این تاریخ مجراست، مانع اتمام بررسی در ایران و ادامه تحویل کالاها یا خدمات موضوع قراردادهای پروژه مروارید و تفاهمنامه بوده است. طبق قوانین ایالات متحده، [کالینز] از انتقال هرگونه اموال (ازجمله پول، کالا و خدمات) به کلیه دستگاههای دولتی ایران ممنوع گردیده و وزارت بازرگانی ایالات متحده به تقاضاهای [کالینز] مبنی بر تمدید پروانه‌های صدور کالا و خدمات موضوع قراردادهای پروژه مروارید که اکنون منقضی گردیده ترتیب اثر نداده است. همچنین طبق قوانین ایالات متحده پرسنل آمریکایی در حال حاضر از مسافرت به ایران ممنوع هستند. در این رابطه، ما به ماده ۲۰ قراردادهای پروژه مروارید تحت عنوان "حوادث قهری و غیرمترقبه" و به ویژه به بند ۱(ب) آنها یعنی "اعمال دولتی در ایران یا کشورهای دیگر (قوانین جدید یا دستورات و احکام جدید یا تغییرات قوانین موجوده و تشریفات گمرکی و ممنوعیتها و محدودیتهای صادراتی و غیره)..." استناد می‌کنیم.

هرچند [کالینز] امیدوار است که [نیروی دریایی] کماکان با

شکيبایی در انتظار تحولات بعدی باشد معیذا می‌پذیریم که کارفرما طبق قراردادهای پروژه مروراید حق دارد با دادن اخطار ساده‌ای آنها را فسخ کند. در صورتی که قراردادهای پروژه مروراید از این به بعد فسخ شوند، [کالینز] انتظار دارد که شرایط قراردادی مربوط به اخطار کتبی فسخ و تهیه صورتحساب قطعی و تصفیه حساب نهایی و آزاد کردن ضمانتنامه‌های بانکی رعایت شود... نظر به اینکه [کالینز] اخطار فسخی دریافت نکرده ما برای تهیه صورت مبالغی که طبق صورتحساب قطعی منطبق با قراردادهای پروژه مروراید طلبکار خواهیم بود اقدامی نکرده‌ایم... در صورت وقوع فسخ، [کالینز] برای جمع‌آوری [اطلاعات و اسناد لازم برای تهیه صورتحساب قطعی] مساعدت خواهد نمود...

تا تاریخ ۲۳ دیماه ۱۳۶۰ [۱۳ ژانویه ۱۹۸۲] که کالینز طی تلکسی به نیروی دریایی آمادگی خود را برای ملاقات در لندن و قصد خود را برای طرح ادعایی در دیوان برای حفظ حقوق خود اعلام کرد، مدرکی حاکی از مکاتبات دیگری بین طرفین در پرونده وجود ندارد.

۲۱ - در ژانویه ۱۹۸۲، نیروی دریایی وجه کلیه پیش‌پرداختها و ضمانتنامه‌های بانکی حسن انجام کاری را که طبق قراردادهای پروژه مروراید افتتاح شده بود، مطالبه کرد و بلافاصله پس از آن، بانکهای ایرانی از بانکهای امریکایی صادر کننده ضمانتنامه‌های متقابل و اعتبارات اسنادی اتکایی مطالبه وجه کردند. کالینز علیه بانکهای امریکایی در پاریس، نیویورک و هیوستون اقامه دعوا نمود و قرارهای موقتی دایر بر ممنوعیت این بانکها از پرداخت وجه ضمانتنامه‌های متقابل و اعتبارات اسنادی اتکایی تحصیل کرد. این قرارها هنوز هم نافذند.

سه - صلاحیت

الف - طرفین

۲۲ - نیروی دریایی انکار نمی‌کند که در این دیوان طرف واقعی دعواست و تابعیت امریکایی کالینز را نیز که یک شرکت تابعه کاملاً متعلق به راکول - کالینز اینترنشنال است، که خود نیز شرکت تابعه صد درصد متعلق به راکول اینترنشنال کورپوریشن می‌باشد منکر نیست. کالینز گواهی ثبت مربوط به هر سه شرکت و کالتنامه‌های تفویض حق راعی راکول اینترنشنال کورپوریشن و گواهی دبیر شرکت راکول اینترنشنال کورپوریشن را در مورد مالکیت سهام واجد حق راعی تسلیم کرده است. در نتیجه، دیوان متقاعد شده است که کالینز تبعه ایالات متحده می‌باشد. رجوع شود به: بند ۸۱ حکم شماره ۱-۴۳۸-۴۳۸ مورخ ۱۴ شهریورماه ۱۳۶۸ [پنجم سپتامبر ۱۹۸۹] صادره در پرونده راکول اینترنشنال سیستمز، اینک و جمهوری اسلامی ایران (چاپ شده در 23 Iran-U.S. C.T.R. 150,168). در حکم مذکور نظر داده شد که شرکت تابعه دیگری از راکول اینترنشنال کورپوریشن تبعه ایالات متحده است.

ب - قید انتخاب مرجع رسیدگی

۲۳ - نیروی دریایی استدلال می‌کند که قراردادهای پروژه مروارید حاوی یک قید انتخاب مرجع رسیدگی است که صلاحیت دیوان را نسبت به این ادعاها سلب می‌کند. بند ۱ ماده ۳۴ قرارداد اصلی که مورد استناد نیروی دریایی است، به شرح زیر می‌باشد:

کلیه اختلافاتی که ممکن است بین پیمانکار و کارفرما بروز کند خواه مربوط به اجرای عملیات موضوع پیمان و خواه مربوط به تفسیر و یا تعبیر هر یک از مواد پیمان و سایر

اسناد و مدارک پیوست به پیمان باشد در صورتی که طرفین نتوانند ظرف مدت دو ماه از تاریخ بروز اختلاف آن را از طریق مذاکرات مستقیم مرتفع سازند طبق قوانین جاریه داوری ایران قطع و فصل خواهد شد.

نیروی دریایی همچنین به بند ۱ ماده ۳۴ قرارداد فرکانس پایین استناد می‌کند. شرط اخیر الذکر با عبارت قرارداد اصلی اندکی تفاوت دارد، بدین ترتیب که در آن قرارداد مقرر شده است که اختلافات "طبق قوانین جاریه ایران از طریق داوری یا مراجع قضایی حل و فصل خواهد شد" (خط تأکید اضافه شده). مواد مشابهی در بقیه قراردادهای پروژه مروارید مشاهده می‌شود که مضمون آنها اساساً یا شبیه قرارداد اصلی یا شبیه قرارداد فرکانس پایین است.

۲۴ - دیوان قبلاً "نظر داده است که اینگونه مواد مشخصاً و صراحتاً طرفین را به دادگاههای ایران محدود نمی‌کنند و بنابراین مشمول قید استثناء مرجع رسیدگی مندرج در بند ۱ ماده دو بیانیه حل و فصل دعاوی نمی‌باشند. رجوع شود به: صفحه ۶ [فارسی] قرار اعدادی [حکم در مورد صلاحیت] شماره ۱-۶ دیوان عمومی، مورخ ۱۴ آبانماه ۱۳۶۱ [پنجم نوامبر ۱۹۸۲] در پرونده گیبز اند هیل، اینکوریپتد و شرکت تولید و انتقال نیروی ایران (توانیر) و دیگران، چاپ شده در Iran-U.S. C.T.R. 236,240 1 و ص ۴ [فارسی] قرار اعدادی [حکم در مورد صلاحیت] شماره ۵-۱۴۰ دیوان عمومی، مورخ ۱۴ آبانماه ۱۳۶۱ [پنجم نوامبر ۱۹۸۲] در پرونده تی. سی. اس. بی.، اینکوریپتد و ایران، چاپ شده در Iran-U.S. C.T.R. 261,262 1. براین اساس، ماده‌ای که نیروی دریایی بدان استناد می‌کند، صلاحیت دیوان را نسبت به این ادعاها سلب نمی‌نماید.

ج - ادعاها

۲۵ - تنها موضوع صلاحیتی راجع به ادعاهای کالینز این است که آیا بعضی از آن ادعاها (ادعا بابت فسخ، حساب مسدود شده بانکی، هزینه صدور قرار منع پرداخت و ادعا بابت ضمانتنامه‌های بانکی) طبق الزام بیانیه حل و فصل دعاوی، در ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] پابرجا بوده‌اند یا خیر. موضوعات صلاحیتی مربوط به ادعاهای متقابل نیروی دریایی توأم با ماهیت آن ادعاها در زیر مورد بحث قرار خواهند گرفت.

۱ - ادعا بابت فسخ

۲۶ - کالینز در آخرین لایحه خود، مبلغ ۳،۱۷۴،۶۷۲/- دلار و ۶۲،۶۹۵،۶۰۰/- ریال به عنوان مبالغی که حسب ادعا هنگام فسخ قراردادها ذیحق به دریافت آن بوده، مطالبه کرده است. کالینز ادعاهای مربوط به کارهای نیمه تمام، پرداختهای نهایی که باید بابت کارهای اتمام یافته تأذیه می‌شد و ادعای مربوط به وسایل آزمایشی را که حسب ادعا در ایران به جا مانده، در شمار ادعاهای مربوط به فسخ منظور کرده است. به علاوه، کالینز آن بخش از ادعای صورتحسابهای خود را که احتمال دارد مردود شناخته شود، به صورت دیگر، یعنی به عنوان ادعای فسخ بابت کارهای نیمه تمام مطرح کرده است. کالینز می‌پذیرد که برای پابرجا بودن ادعاهای فسخ، قراردادها می‌بایست قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] فسخ می‌شدند.

۲۷ - کالینز استدلال می‌کند که قراردادهای پروژه مروارید را "باید از ۲۵ اسفندماه ۱۳۵۸ [۱۵ مارس ۱۹۸۰] به بعد فسخ شده دانست". وی به تبصره‌ای بر قید تعلیق عملیات پیمان (رجوع شود به: بند ۷۴ زیر) استناد می‌کند که حسب اظهار وی، آن قید را در موارد فورس‌ماژور قابل اعمال می‌سازد. طبق ماده تعلیق

عملیات، نیروی دریایی باید در صورت تعلیق بیش از سه ماه، رضایت کالینز را جلب کند. "در صورت عدم موافقت پیمانکار، پیمان خاتمه یافته تلقی..... خواهد شد". بنا به اظهار کالینز، نظر به اینکه وی هیچگاه به تعلیق طولانی عملیات بعد از نوامبر ۱۹۷۹ رضایت نداده، لذا قراردادهای پروژه مروراید خود به خود فسخ شدند.

۲۸ - نیروی دریایی انکار می‌کند که قراردادهای فسخ شده باشند و برعکس اظهار می‌دارد که پیوسته از کالینز خواسته است که کار موضوع قراردادهای را از سر گیرد. نیروی دریایی به عنوان مدرک این ادعا که قراردادهای در تاریخ ۲۵ اسفندماه ۱۳۵۸ [۱۵] مارس ۱۹۸۰] فسخ نشده بودند، به ویژه به نامه مورخ ۳۱ تیرماه ۱۳۵۹ [۲۲] ژوئیه ۱۹۸۰] کالینز استناد می‌کند که در آن، کالینز تقاضا کرده بود که نیروی دریایی قراردادهای را فسخ نکند. نیروی دریایی استدلال می‌کند که چون قراردادهای در ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] هنوز معتبر بود، ادعاهای کالینز بابت فسخ در آن تاریخ پابرجا نبوده و لذا باید به لحاظ فقد صلاحیت مردود شناخته شود.

۲۹ - دیوان بررسی استدلال کالینز را که بر مبنای لسان قراردادهای اقامه شده، ضروری نمی‌داند. حتی اگر تعبیر و تفسیر کالینز از قراردادهای پذیرفته شود، نحوه عمل طرفین چه بعد و چه قبل از نوامبر ۱۹۷۹ دیوان را قانع کرده است که قراردادهای قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] فسخ نشدند.

۳۰ - علیرغم تعلیق ناشی از فورس‌ماژور در نوامبر ۱۹۷۹، هم کالینز و هم نیروی دریایی قراردادهای را در کلیه اوقات و تا مدت‌ها بعد از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] کماکان نافذ می‌شناختند. موضع نیروی دریایی پیوسته این بوده است که قراردادهای فسخ نشده‌اند و وی از کالینز خواسته است اجرای آنها را به اتمام رساند. در نهم خردادماه و ۲۴ تیرماه و سوم و نهم دیماه ۱۳۵۸ [۳۰ مه، ۱۵ ژوئیه، ۲۴ و ۳۰ دسامبر ۱۹۷۹] و چهارم تیرماه ۱۳۵۹ [۲۵ ژوئن ۱۹۸۰] نیروی

دریایی طی نامه‌هایی از کالینز درخواست کرد که کار موضوع قراردادهای را مجدداً آغاز کند و در آن نامه‌ها اشاره‌ای به اینکه قراردادهای را فسخ شده تلقی نموده، نکرده است. نیروی دریایی در دفاعیات خود نزد دیوان کماکان آن موضع را دنبال کرده است.

۳۱ - کالینز نیز تحقیقا تا زمانی که این ادعا را در دیوان به ثبت رساند قراردادهای را کماکان معتبر و مجرا تلقی می‌کرد. در نامه مورخ ۳۱ تیرماه ۱۳۵۹ [۲۲ ژوئیه ۱۹۸۰] که مورد استناد نیروی دریایی است (بند ۲۰ فوق) کالینز اظهار امیدواری کرد که اوضاع ایران آنچنان بهبود یابد که وی بتواند کار قراردادهای پروژه مروارید را از سر گیرد. کالینز قبول کرد که نیروی دریایی حق دارد قراردادهای را فسخ کند و اظهار داشت "در صورتی که از این به بعد قراردادهای پروژه مروارید فسخ شوند" وی انتظار دارد شرایط مربوط به فسخ قراردادهای اجرا شوند. در همان نامه، کالینز به نیروی دریایی اطلاع داد که "دفتر خود را در تهران با چند نفر کارمند برای تسهیل ارتباطات و از سر گرفتن هرچه زودتر کار دایر نگاهداشته است". کالینز دفتر خود را تا سال ۱۹۸۴ همچنان در تهران دایر نگهداشت. هرچند کالینز حسب اظهار برای تهاتر کردن پیش‌پرداختهای مصرف نشده دریافتی از نیروی دریایی تا میزان مجاز به موجب مقررات ذیربط خزانه‌داری ایالات متحده، در اکتبر ۱۹۸۰ رقمی در دفاتر خود وارد کرد، بدیهی است چنانچه و هنگامی که اوضاع و احوال اجازه از سر گرفتن کار را می‌داد، این رقم قابل برگشت می‌بود. به علاوه، اقدام کالینز به چنین تهاتری در دفاتر خود، به منزله اعراض وی از حق وصول مطالباتش نیست. حذف یا تهاتر ارقامی در دفاتر داخلی موجب اسقاط ادعای مربوطه نمی‌شود.

۳۲ - تا قبل از تلکس مورخ ۲۳ دیماه ۱۳۶۰ [۱۳ ژانویه ۱۹۸۲] که طی آن، کالینز به نیروی دریایی اطلاع داد که قصد دارد در دیوان اقامه دعوا نماید و [در دادخواست

خود] "اعلام کند" که قرارداد را به دلیل تعلیق طولانی ناشی از فورس‌ماژور فسخ شده می‌داند، کالینز هیچگاه به نیروی دریایی اعلام نکرد که قراردادها را فسخ شده تلقی می‌کند. ولی این تلکس تا مدتها بعد از تاریخ امضای بیانیه‌های الجزایر ارسال نشده بود و مبنای قراردادی اعتقاد کالینز دایر بر اینکه قراردادها فسخ شده‌اند نیز در آن تلکس توضیح داده نشد.

۳۳ - علاوه براین، رفتار طرفین بعد از اولین مورد خروج پرسنل کالینز در ژانویه ۱۹۷۹ مانند کردار آنها بعد از تعلیق عملیات در نوامبر ۱۹۷۹ بود. کالینز در ۱۱ بهمن‌ماه ۱۳۵۷ [۳۱ ژانویه ۱۹۷۹] به نیروی دریایی اعلام کرد که بقیه پرسنل وی در پروژه بلافاصله ایران را ترک خواهند کرد. سه ماه و نیم بعد، کالینز اخطار فورس‌ماژوری تسلیم کرد و به نیروی دریایی اطلاع داد که خود را مستحق دریافت هزینه‌های تعلیق می‌داند. نیروی دریایی وجود شرایط فورس‌ماژور را انکار و مصرانه درخواست کرد که کالینز کار را از سر گیرد و تنها در سپتامبر ۱۹۷۹ و در نگاهنامه بود که نیروی دریایی با تمدید مهلت کالینز برای تکمیل کارها موافقت کرد. هیچیک از طرفین در هیچ مرحله‌ای اشاره نکردند که قراردادها بعد از سه ماه تعلیق، خود به خود فسخ شده‌اند.

۳۴ - گرچه دیوان خود را مقید به نظر طرفین درباره اینکه آیا قراردادی فسخ شده است یا خیر ندانسته است، رجوع شود به: ص ۱۸ [فارسی] حکم شماره ۳-۳۴۶-۷۱ مورخ ۱۱ شهریورماه ۱۳۶۲ [دوم سپتامبر ۱۹۸۳] در پرونده آلن کریگ و وزارت نیروی ایران و دیگران، چاپ شده در 3 Iran-U.S. C.T.R. 280,289 ، ولی دیوان در تصمیم‌گیری راجع به موضوع فسخ قرارداد، عموماً "نحوه عمل [طرفین] را در زمان اجرای آن در نظر گرفته است. رجوع شود به: بند ۳۸ حکم شماره ۲-۴۷۶-۴۷۹ مورخ دوم خردادماه ۱۳۶۹ [۲۳ مه ۱۹۹۰] در پرونده آیتل اینترنشنال کوریوریشن و سازمان تأمین اجتماعی ایران و دیگران، و صفحات ۱۱-۱۲ [فارسی] حکم شماره

۲-۵۷-۴۶ مورخ چهارم خردادماه ۱۳۶۲ [۲۵ مه ۱۹۸۳] در پرونده کیمبرلی - کلارک کوریوریشن و بانک مرکزی ایران و دیگران، چاپ شده در 2 Iran-U.S. C.T.R. 334,341. در این پرونده، دیوان نیازی به تصمیم راجع به اینکه نحوه عمل طرفین در حکم اعراض بوده یا رضایت به تمدید مدت به موجب قید تعلیق عملیات، یا هر دو، ندارد. اما دیوان از هر زاویه‌ای که به نحوه عمل طرفین در آن زمان بنگرد، متقاعد می‌شود که قراردادها آنطور که کالینز ادعا می‌کند فسخ نشده بودند.

۳۵ - کالینز ادعای خود را به نحو دیگری طرح و اظهار می‌کند که قراردادها در نتیجه نقض از ناحیه نیروی دریایی به دلیل عدم پرداخت صورتحسابهای کالینز فسخ شدند. این استدلال نیز مردود است، زیرا طرفین در آن زمان به نحوی عمل کردند که گویی قراردادها کماکان معتبر و مجرا بودند.

۳۶ - به دلایل مذکور، دیوان معتقد است که قراردادها قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] فسخ نشده بودند. براین اساس، ادعاهای کالینز بابت فسخ قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] پابرجا نبوده و به لحاظ فقد صلاحیت مردود اعلام می‌شوند.

۲ - حساب مسدود شده بانکی

۳۷ - کالینز مبلغ ۱۷,۰۱۰,۴۵۱/- ریال بابت موجودی حساب پس انداز خود در بانک تهران (بانک ملت کنونی) مطالبه و ادعا می‌کند که وزارت دارایی ایران برای تأمین مطالبات مالیاتی خود از وی آن را توقیف کرده است. کالینز اظهار می‌دارد که در نتیجه، بانک ملت اجازه انتقال وجوه ریالی حساب پس انداز را به حساب جاری وی نداده است. کالینز ادعای مزبور را براساس نقض ادعایی بند ۱۰

ماده ۲ تفاهمنامه از ناحیه نیروی دریایی قرار داده است که طی آن نیروی دریایی موافقت کرد ارائه تضمین قراردادی از لحاظ پرداخت مالیات بر درآمد و حق بیمه اجتماعی کارمندان غیر ایرانی" به کالینز را تا تاریخ روز تجدید کند.

۳۸ - دادستانی تهران در نامه‌ای که در دهم تیرماه ۱۳۶۶ [اول ژوئیه ۱۹۸۷] برای بانک ملت ارسال داشت اعلام کرد که دستور وزارت دارایی مبنی بر انسداد حساب کالینز در ۱۳ آذرماه ۱۳۶۴ [چهارم دسامبر ۱۹۸۵] صادر گردیده است. کالینز هیچ مدرکی دایر بر اینکه ادعا احتمالا" در تاریخ مقدم‌تری بروز کرده باشد ارائه نداده است. بنابراین ادعای مزبور در ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] پابرجا نبوده و ناگزیر به لحاظ فقط صلاحیت رد می‌شود. با توجه به این تصمیم، دیوان لازم نمی‌داند راجع به این موضوع تصمیم گیرد که آیا نیروی دریایی خواننده واقعی این ادعا هست یا خیر و یا ادعای مزبور که برای اولین مرتبه در لایحه استماع کالینز طرح گردید، به موقع ثبت شده است یا خیر.

۳ - حق‌الوکاله و هزینه‌های صدور قرار منع

۳۹ - در این ادعاء کالینز خواستار مبلغ ۶۵۰،۹۵۴/- دلار بابت حق‌الوکاله و هزینه‌هایی است که در دفاع در قبال اقدام بانک ملت و بانک تجارت در ژانویه ۱۹۸۲ به مطالبه وجه ضمانتنامه‌های متقابل و اعتبارات اسنادی انکایی صادره توسط بانکهای ایالات متحده در رابطه با قراردادهای پروژه مروارید متحمل شده است. نظر به اینکه این موارد مطالبه بعد از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] به عمل آمدند، این ادعا مسلما" در آن تاریخ پابرجا نبوده و ناگزیر به عنوان ادعای خارج از صلاحیت دیوان رد می‌شود. رجوع شود به: بند ۳۳ حکم پرونده آیتل اینترنشنال کوریوریشن مذکور در بالا و بند ۵۳ حکم شماره ۳-۲۶۱-۳۷۷ مورخ ۲۷ تیرماه ۱۳۶۷ [۱۸ ژوئیه ۱۹۸۸] در پرونده آوکو کوریوریشن و صنایع هواپیمایی ایران و دیگران،

۴ - ضمانتنامه‌های بانکی

۴۰ - کالینز مبلغ ۲۶۶،۸۰۸/- دلار بابت کارمزد بانک که برای مفتوح نگاهداشتن کلیه ضمانتنامه‌های بانکی و اعتبارات اسنادی اتکایی مربوط به قراردادهای پروژه مروارید حسب اظهار تا بعد از تاریخ ادعایی فسخ قراردادهای پرداخته، مطالبه می‌کند. علاوه بر آن، کالینز به عنوان خواسته غیر نقدی، از دیوان درخواست می‌کند اعلامیه‌ای مبنی بر اینکه آن تعهدات بانکی دیگر سالبه به انتفاء موضوع بوده، باطل و کان لم یکن می‌باشند، صادر کند. دیوان نظر داده است که قراردادهای پروژه مروارید در ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] هنوز مجرا و معتبر بوده‌اند. ادعای کارمزد بانک تا حدودی که کارمزد درخواستی قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] پرداخت شده بوده، در ماهیت مردود است. ادعای کارمزد بانک، تا حدودی که کارمزد مورد مطالبه بعد از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] پرداخت شده بوده و همچنین ادعا بابت صدور حکم اعلامی در ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] پابرجا نبوده‌اند و دیوان هر دو ادعا را به لحاظ فقد صلاحیت رد می‌کند. رجوع شود به: بندهای ۳۷-۳۹ حکم پرونده آیتل اینترنشنال کوریوریشن مذکور در فوق.

چهار - ماهیت

الف - ادعا بابت صورتحسابها

۴۱ - کالینز طبق آخرین لایحه خود جمعا مبلغ ۵،۰۵۵،۳۵۴/- دلار و ۹۳،۰۶۰،۶۵۴/- ریال بابت مبالغی که حسب ادعا طبق قراردادهای پروژه مروارید طلبکار بوده، مطالبه کرده است. گرچه نیروی دریایی به قابل پرداخت بودن برخی صورتحسابها اعتراض دارد، دفاع عمده وی در برابر پرداخت این است که کالینز تعهدات

قراردادی خود را بعد از نوامبر ۱۹۷۹ انجام نداده است. کالینز پاسخ می‌دهد که به دلیل فورس‌ماژور از اجرای قرارداد معذور بوده، اما نیروی دریایی این عذر را نمی‌پذیرد. دیوان ابتدا این موضوع را مورد بررسی قرار می‌دهد که آیا کالینز در نتیجه فورس‌ماژور معذور از اجرای قرارداد بوده است یا خیر و سپس به تحلیل چند دسته صورتحساب که پرداخت آنها مورد مطالبه است می‌پردازد.

۱ - حوادث قهری و غیرمترقبه (فورس‌ماژور)

۴۲ - کالینز اظهار می‌دارد که بعد از نوامبر ۱۹۷۹ به دلیل اوضاع فورس‌ماژور موجود در آن زمان، از اجرای قراردادهای پروژه مروارید معذور بوده است، بدین ترتیب که در آن اوضاع ناآرام، ایران محل امنی برای ماندن پرسنل وی نبود و دیگر اینکه دستورهای اجرایی رئیس جمهور ایالات متحده مانع شد که کالینز بتواند کالا یا خدماتی به ایران ارائه دهد. در عین حال، نیروی دریایی همواره این موضع را اتخاذ کرده است که اوضاع ایران آنچنان نبود که خروج پرسنل کالینز را توجیه کند و در لوایح خود نزد دیوان نیز ادعا کرده است که کالینز مفاد قرارداد را مبنی بر الزام به دادن اخطار و اثبات فورس‌ماژور رعایت نکرده است.

۴۳ - بدیهی است که رویدادهای نوامبر ۱۹۷۹ در ایران و دستورهای اجرایی صادره توسط ایالات متحده، طبق مدلول قراردادهای پروژه مروارید در حکم فورس‌ماژور بودند و در نتیجه به کالینز حق می‌دادند برای اتمام کار تقاضای تمدید مهلت کند. در قرارداد اصلی، فورس‌ماژور بدین گونه توصیف شده است: "پیش‌آمدهایی در جریان اجرای پیمان که خارج از کنترل پیمانکار باشد" و به عنوان نمونه، "شورش، انقلاب، جنگ" و "اعمال دولتی در ایران یا کشورهای دیگر" مانند ممنوعیتها یا محدودیتهای صادراتی ذکر شده‌اند. مسلماً هم حوادث بعد از ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹] در ایران و هم محدودیتهایی که دولت ایالات متحده در

معاملات با ایران وضع کرد، منطبق با تعریف فورس‌ماژور در قراردادهای می‌باشند. همچنین رجوع شود به: صفحات ۲۸-۲۹ [فارسی] حکم شماره ۱۸۶-۳۰۲-۳ مورخ ۲۸ مردادماه ۱۳۶۴ [۱۹ اوت ۱۹۸۵] در پرونده اینترنشنال تکنیکال پروداکتس کوریوریشن و دیگران و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 9 Iran-U.S. C.T.R. 10,24.

۴۴ - نیروی دریایی این موضوع را مورد سؤال قرار می‌دهد که کالینز مقررات قراردادی مربوط به تحصیل تمدید مهلت به دلیل فورس‌ماژور را رعایت کرده باشد. بند ۲ ماده حوادث قهری و غیرمترقبه کالینز را ملزم می‌کند که ظرف ۱۵ روز از وقوع رویدادهای غیرمترقبه مراتب را به نیروی دریایی اطلاع دهد و اسنادی در تأیید روز وقوع و مدت رویدادها ارائه نماید (و چنانچه حوادث در خارج از ایران رخ دهد، مراتب را به گواهی کنسولگری ایران برساند) و ثابت کند که رویدادهای غیرمترقبه عملاً "موجب تأخیر گردیده و ضمناً" تأخیر از ناحیه پیمانکار نبوده است. نیروی دریایی استدلال می‌کند که اخطارهای فورس‌ماژور کالینز به موقع نبود و اسناد لازم در تأیید آنها ارائه نشد.

۴۵ - لیکن نیروی دریایی این نقایص موجود در اخطارهای فورس‌ماژور کالینز را اولین بار در لوائح خود در دیوان مشخص کرد و در زمان وقوع رویدادها آنها را مطرح نکرد بلکه در آن هنگام تنها اظهار داشت که کالینز باید کار را مجدداً شروع کند. به علاوه، کالینز اساساً همان اخطارها را در مورد مدت فورس‌ماژور اولیه داده بود و نیروی دریایی اعتراضی به آنها نکرد، بلکه در واقع در تفاهمنامه با تمدید مدت موافقت نمود. دیوان مایل نیست مقررات قراردادی دادن اخطار را به گونه‌ای که خود نیروی دریایی رعایت نکرده، اعمال نماید.

۴۶ - باتوجه به مراتب پیشگفته، دیوان توجیه نیروی دریایی را برای امتناع از پرداخت صورتحسابهای کالینز رد می‌کند.

۲ - صورتحسابهای مشخص

۴۷ - کالینز پرداخت شش دسته صورتحساب را مطالبه کرده است که در زیر مورد بررسی واقع می‌شوند:

(الف) - صورتحسابهای مندرج در نامه مورخ دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر

۱۹۷۹]

۴۸ - در دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر ۱۹۷۹] کالینز فهرستی از پنجاه صورتحساب که خود را بابت آنها طلبکار می‌دانست به نیروی دریایی تسلیم و تصویب و/ یا پرداخت آنها را درخواست کرد. در تفاهمنامه، نیروی دریایی موافقت کرد صورتحسابهای مندرج در نامه مورخ دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر ۱۹۷۹] را "فورا" بپردازد. کالینز اظهار می‌دارد که نیروی دریایی تنها چهار فقره از صورتحسابها را پرداخت کرد و اینک پرداخت چهل و شش صورتحساب باقیمانده را که جمعا" به ۸۸۸،۰۲۰/- دلار و ۱۵،۶۴۲،۷۶۴- ریال بالغ می‌شوند، مطالبه می‌کند. نیروی دریایی در پاسخ اظهار می‌دارد که تعدادی از صورتحسابها غیر قابل پرداخت یا به صورت مشروط قابل پرداخت بوده‌اند یا قبلا" پرداخت شده‌اند و به هر حال، وی ارزش صورتحسابهای قابل پرداخت را از ادعای متقابل خود کسر کرده و کالینز نمی‌تواند آن مبلغ را دومرتبه وصول نماید.

۴۹ - در تفاهمنامه نیروی دریایی موافقت کرد که وجه صورتحسابهای مندرج در نامه دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر ۱۹۷۹] را "فورا" بپردازد و غیر از یک فقره صورتحساب، بحثی ندارد که تنها وجه چهار صورتحسابی را که کالینز مشخص کرده، پرداخته است. یک مورد استثنای مزبور، صورتحساب شماره آی‌ال‌اس-۲۴-آر به مبلغ ۵۹۴،۶۹۷/- ریال است که نیروی دریایی حسب اظهار وجه آن را در ۳۱

اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ [۲۱ مه ۱۹۷۸] پرداخت کرده است. ولی نیروی دریایی مدرکی حاکی از پرداخت تسلیم نکرده و به اینکه صورتحساب مزبور در فهرست مورخ دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر ۱۹۷۹] صورتحسابهای تأذیه نشده منظور گردیده، ایرادی نیز نگرفته است. در نتیجه، این اظهار که نیروی دریایی صورتحساب مزبور را پرداخته دیوان را قانع نمی‌کند. نیروی دریایی ممنوع از طرح این ادعاست که برخی از این صورتحسابها غیر قابل پرداخت یا به صورت مشروط قابل پرداخت می‌باشند، زیرا در تفاهمنامه خلاف آن موافقت کرده است. بالاخره، اظهار نیروی دریایی مبنی بر اینکه مبالغ مورد ادعا باید در برابر ادعاهای متقابل وی تهاتر شود، به خودی خود دلیلی برای رد ادعاهای کالینز نیست. دیوان در زیر به بررسی ادعاهای متقابل خواهد پرداخت. بنابراین دیوان بابت این صورتحسابها، حکمی به مبلغ ۸۸۸،۰۲۰/- دلار و ۱۵،۶۴۲،۷۶۴/- ریال به نفع کالینز صادر می‌کند. مبلغ اخیر پس از تبدیل به دلار، به نرخ هر دلار = ۷۰/۵ ریال مورد استفاده در لوایح طرفین، به ۲۲۱،۸۸۳/۱۸ دلار بالغ می‌شود.

(ب) - قبول موقت ایستگاه بندرعباس

۵۰ - کالینز مبلغ ۱،۸۱۵،۲۰۰/۵۴ دلار و ۲۸،۴۹۲،۵۷۶/- ریال بابت مبالغی که نیروی دریایی پس از قبول موقت ایستگاه مخابرات بندرعباس بدهکار بوده، مطالبه می‌کند. طبق قراردادهای اصلی و آی‌وی‌اس‌اس‌تی‌اس قسمتهای مشخصی از بهای پیمان بابت مهندسی سیستم، نصب و قبول کار، هنگامی که نیروی دریایی یک ایستگاه مخابراتی را موقتاً قبول می‌کرد، قابل پرداخت بود. نیروی دریایی در آوریل ۱۹۷۸ ایستگاه تهران و در اکتبر ۱۹۷۸ ایستگاههای بندر بوشهر و بندر انزلی را به طور موقت قبول کرد، ولی در نامه‌های قبولی خود، نقایص مختلفی را در ایستگاهها مشخص کرد که رفع آنها ضرورت داشت. در ۱۷ و ۲۱ مردادماه ۱۳۵۷ [هشتم و ۱۲ اوت ۱۹۷۸] کالینز نتایج تحقیقات و آزمایشهایی را که در چند

محل در مورد این نقایص به عمل آورده بود، کتبا" به نیروی دریایی اطلاع داد و همچنین اصلاحاتی را که برای رفع نقایص لازم بود در دستگاهها صورت گیرد، تشریح کرد.

۵۱ - در سوم مهرماه ۱۳۵۷ [۲۵ سپتامبر ۱۹۷۸] کالینز کتبا" به نیروی دریایی اطلاع داد که آزمایشهای لازم برای قبول ایستگاه مخابراتی بندرعباس در ژوئیه ۱۹۷۸ به پایان رسیده و درخواست کرد که نیروی دریایی آن ایستگاه را موقتاً قبول کند. نیروی دریایی از قبول آن امتناع و این موضع را اتخاذ کرد که کالینز باید قبل از هرگونه قبولی موقت، پاره‌ای نقایص را که هنوز در ایستگاه بندرعباس موجود بود، رفع کند. کالینز اظهار می‌دارد نقایصی که نیروی دریایی ذکر کرده بود، اساساً همانهایی بود که در سایر ایستگاههایی که در آوریل و اکتبر ۱۹۷۸ به طور موقت قبول شدند، وجود داشت. متعاقباً، مکاتباتی بین طرفین صورت گرفت که طی آنها کالینز تقاضای خود را برای قبول موقت تکرار و نیروی دریایی به دلیل فوق از قبول آن امتناع کرد.

۵۲ - متعاقباً طرفین در بند ۸ ماده ۲ تفاهمنامه موافقت کردند که:

نیروی دریایی [بلافاصله پس از آنکه [کالینز] اصلاحات لازم... را در تجهیزات، به شرح مندرج در نامه‌های مورخ ۱۷ و ۲۱ مردادماه ۱۳۵۷ [هشتم و ۱۲ اوت ۱۹۷۸] [کالینز] آغاز نمود، قبولی موقت خود را نسبت به ایستگاه بندرعباس کتبا" اعلام خواهد کرد. اصلاحات در هر چهار ایستگاه انجام خواهد شد ولی با شروع کار در اولین ایستگاه، چنین تلقی می‌شود که کار آغاز شده است... (خط تأکید اضافه شد).

۵۳ - کالینز این ادعا را اساساً بر سه استدلال مبتنی ساخته است. نخست وی استدلال می‌کند که نیروی دریایی طبق قرارداد ملزم بود ایستگاه بندرعباس را در سال ۱۹۷۸ که کالینز درخواست کرد، علیرغم وجود برخی نقایص، موقتاً بپذیرد. استدلال دوم وی این است که باتوجه به فعالیتی که قبل از تعلیق کار در دسامبر ۱۹۷۸ در ایران داشت، اصلاحات لازم در تجهیزات را که در نامه‌های اوت ۱۹۷۸

مشخص شده و طبق تفاهمنامه ملزم به انجام آن بود، آغاز کرده بود. ثالثاً کالینز استدلال می‌کند که در هر صورت وی با شروع کار بررسی در ایستگاه تهران در نوامبر ۱۹۷۹ شرایط تفاهمنامه را اجرا کرده بود.

۵۴ - طبق قراردادهای اولیه مرحله یک و ای‌وی‌اس‌اس‌تی‌اس می‌توان استدلال کرد که نیروی دریایی متعهد بود ایستگاه بندرعباس را علیرغم نقایص آن، موقتاً بپذیرد. در واقع طرفین با مبادله نامه‌هایی به این تفاهم رسیده بودند که "قبول موقت ایستگاه علیرغم مغایرت‌های موجود امکان‌پذیر است مشروط بر اینکه آن مغایرت‌ها مانع اجرای آزمایش‌های سیستم نشود". ولی در مورد [ایستگاه] بندرعباس، این شرط لغو و بند ۸ ماده ۲ تفاهمنامه جایگزین آن شده بود که کالینز را ملزم می‌کرد قبل از هر نوع قبولی موقت ایستگاه توسط نیروی دریایی، شروع به اصلاحات مشخصی در تجهیزات نماید. بنابراین دیوان استدلال نخست کالینز را که مبتنی بر تفاهم طرفین قبل از امضای تفاهمنامه است رد می‌کند. در مورد استدلال دوم کالینز نیز دیوان این استدلال را مسموع نمی‌داند که کالینز آنچنانکه می‌گوید، در اواخر سال ۱۹۷۸ اصلاحاتی را در تجهیزات آغاز کرده بود، حال آنکه [یک سال بعد] در تفاهمنامه سپتامبر ۱۹۷۹ موافقت کرد آن را آغاز نماید. چنین استدلالی نافی بند ۸ ماده ۲ تفاهمنامه است و بالاخره، کالینز هیچ مدرکی حاکی از اینکه وی هیچگاه کار اصلاح تجهیزات مشروح در نامه‌های اوت ۱۹۷۸ ارسالی به نیروی دریایی را آغاز کرده باشد، ارائه نداده است. خود کالینز اذعان دارد که تیم بررسی اعزامی وی در نوامبر ۱۹۷۹، قبل از آنکه از ایران فراخوانده شود تنها موفق شد ایستگاه تهران را مورد بازرسی قرار دهد.

۵۵ - باتوجه به مراتب پیشگفته، ادعای کالینز بابت پرداخت مبالغی که هنگام قبول موقت ایستگاه مخابرات بندرعباس باید پرداخت می‌شده، رد می‌شود.

(ج) - پنج درصد پرداخت نهایی بابت تجهیزات مخابراتی

۵۶ - کالینز مبلغ ۶۷۱،۹۸۵/۴۵ دلار به عنوان پنج درصد پرداخت نهایی مربوط به اقلام مختلف تجهیزاتی که طبق قراردادهای مرحله یک و ای وی اس-اس-تی اس قبل از انقلاب حمل شده بود، مطالبه می کند. کالینز اذعان دارد که اینگونه پرداختهای نهایی معمولاً فقط پس از پایان قرارداد یا بعد از انقضای مدت ضمانت قابل پرداخت بود، لیکن اظهار می دارد که طبق تفاهمنامه قرار شد پرداخت این مبالغ تسریع گردد. نیروی دریایی استدلال می کند که طبق قراردادهای پروژه مروارید قرار بود پنج درصد کسور تنها هنگام قبولی نهایی سیستم پرداخت شود.

۵۷ - بند ۱۳ ماده ۲ تفاهمنامه به شرح زیر مقرر می دارد:

در مورد اصلاحیه شماره ۲ متمم شماره یک قرارداد شماره ۱۴۰۱-۳۸-۱ و اصلاحیه شماره ۱ متمم قرارداد شماره ۱۴۰۱-۲۷-۱-۴۲ [نیروی دریایی] موافقت می کند ۵٪ نهایی مربوط به بند ۲ ماده ۶ را بعد از قبول [اقلام] در انبار [نیروی دریایی] بپردازد. [نیروی دریایی] به تغییرات لازم در اعتبار اسنادی و صورت اعلام بها ترتیب اثر خواهد داد.

کالینز صورتحسابهای این مبالغ را همراه نامه هایی به تاریخ چهارم آبانماه ۱۳۵۸ [۲۶ اکتبر ۱۹۷۹] به نیروی دریایی تسلیم و اظهار کرد که در هر دو مورد، کلیه اقلام به انبار نیروی دریایی تحویل گردیده و غیر از اقلامی که پیرو اصلاحیه های بعدی خریداری شده و صورتحساب آنها بعداً ارسال می شود تماماً مورد قبول نیروی دریایی واقع شده است. از اینکه نیروی دریایی در آن زمان ایرادی گرفته باشد، هیچ نشانی در پرونده یافت نمی شود. دیوان کرارا در مواردی نظیر مورد حاضر راعی داده است که چنانچه اعتراض یا ایرادی در زمان [اجرای قرارداد]

به عمل نیامده باشد، صورتحسابها یا اسناد پرداختی که در جریان اجرای قرارداد تسلیم شده‌اند، صحیح فرض می‌شوند. برای نمونه، رجوع شود به: بند ۷۳ حکم شماره ۳-۱۷۳-۳۷۸ مورخ ۳۱ تیرماه ۱۳۶۷ [۲۲ ژوئیه ۱۹۸۸] در پرونده هیوستون کانترکتینگ کامپنی و شرکت ملی نفت ایران و دیگران، چاپ شده در 20 Iran-U.S. C.T.R. 3,24-25 و پرونده‌های مذکور در آن. به علاوه، استدلال نیروی دریایی مبنی بر اینکه طبق قراردادهای پرداخت کسور مجاز نبوده، مغایر با نص صریح تفاهمنامه است. براین اساس دیوان بابت مبالغ این صورتحسابها حکمی به مبلغ ۶۷۱،۹۸۵/۴۵ دلار به نفع کالینز صادر می‌کند.

(د) - مبالغ صورتحسابهای آی‌ال‌اس

۵۸ - کالینز مبلغ ۳۹۹،۷۱۵/۱۰ دلار و ۱،۷۶۰،۱۰۶/ ریال بابت مبالغی که به موجب ۱۵ فقره صورتحساب تسلیمی به نیروی دریایی در موضوع قرارداد آی‌ال‌اس طلبکار بوده و هنوز پرداخت نشده و مبلغ ۶۹۴،۱۵۷/۱۰ دلار و ۵،۳۰۰،۰۲۹/ ریال بابت مبالغی که به موجب ۱۸ فقره صورتحساب موضوع قرارداد آی‌ال‌اس طلبکار بوده و هیچگاه به نیروی دریایی تسلیم نشده، مطالبه کرده است. در جلسه استماع، کالینز ادعای خود را بابت یکی از صورتحسابهای تسلیم شده آی‌ال‌اس، به شماره ۴۴-سیواس-۹۷۸. به مبلغ ۴۵،۸۶۱/۲۰ دلار مسترد داشت. نیروی دریایی اظهار می‌دارد که وجه چندین صورتحساب دیگر پرداخت شده و بسیاری از صورتحسابهای باقیمانده غیر قابل پرداخت یا به طور مشروط قابل پرداخت بوده است. نیروی دریایی اظهار می‌دارد چنانچه این صورتحسابها قابل پرداخت بود، کالینز می‌توانست هر موقع وجه آنها را از محل اعتبارات اسنادی مفتوح توسط نیروی دریایی وصول کند و عدم وصول آنها نشانه این است که صورتحسابها در واقع قابل پرداخت نبود. نیروی دریایی همچنین استدلال می‌کند که قصور کالینز در منظور کردن این صورتحسابها در نامه مورخ دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر ۱۹۷۹] در حکم اعراض از هرگونه مطالبه وجه آن صورتحسابهاست.

۵۹ - دیوان ادعای کالینز را نمی‌پذیرد. در مورد صورتحسابهای تسلیم شده آی‌ال‌اس، دیوان معتقد است که کالینز از ادعای خود نسبت به آن صورتحسابها اعراض کرده است. نیروی دریایی در بند ۵ ماده ۲ تفاهمنامه با پرداخت فوری وجه کلیه صورتحسابهای مندرج در نامه دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر ۱۹۷۹] و همچنین "کلیه صورتحسابهای بعده که به نحو مقتضی تسلیم شوند" موافقت کرد. (خط تأکید اضافه شده است). صورتحسابهای تسلیم شده آی‌ال‌اس قبل از آن نامه ارائه شده بودند و بعد از امضای تفاهمنامه مجدداً ارائه نشدند و کالینز هیچ توضیح قانع‌کننده‌ای چه در مورد عدم تسلیم مجدد آنها و چه درباره منظور نکردن آنها در نامه مورخ دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر ۱۹۷۹] ارائه نداده است. برعکس، اظهار کالینز در جلسه استماع مبنی بر اینکه در اثر تعجیل در تنظیم فهرست، آن صورتحسابها از نظر وی مخفی مانده، با اظهار خود وی در نامه مورخ دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر ۱۹۷۹] دایر بر اینکه هنگام تنظیم فهرست، "صورتحسابهای تسلیمی به [نیروی دریایی] را براساس کارهای قراردادی تکمیل یافته تا آن تاریخ دقیقاً" مورد بررسی قرار داده است، مغایرت دارد. ضمن مذاکراتی که منجر به امضای تفاهمنامه شد نیز این فهرست اصلاح نشد تا اینگونه صورتحسابها در آن منظور گردد.

۶۰ - در مورد صورتحسابهای تسلیم نشده آی‌ال‌اس باید گفت که این صورتحسابها هیچگاه به نیروی دریایی تسلیم نشدند - در واقع، عبارت "تنها برای توزیع داخلی" روی آنها درج گردیده - و کالینز هیچ سندی در تأیید آنها تسلیم نکرده است. بنابراین دیوان ادعای کالینز را بابت مبلغ صورتحسابهای تسلیم نشده به لحاظ فقد دلیل رد می‌کند.

(ه) - طرحهای سیرجان/ فرکانس پایین

۶۱ - در این ادعا کالینز مبلغ ۴۱۱،۱۴۲/۰۵ دلار و ۳۸،۲۸۰،۲۲۱/- ریال بابت پانزده درصد بهای کار مهندسی سیستم که قابل تخصیص به کار طراحی سیستم موضوع قراردادهای سیرجان و فرکانس پایین است، مطالبه می‌کند. کالینز هیچگاه بابت این مبالغ صورتحسابی به نیروی دریایی نداد و اظهار می‌دارد که چندین سند طرح را طبق دو قرارداد به نیروی دریایی تسلیم کرده است. طبق اظهار کالینز، تعدادی از این طرحها بدو "به تصویب نیروی دریایی رسید و مابقی آنها در نتیجه ایرادات نیروی دریایی اصلاح گردید. کالینز اظهار می‌دارد با اینکه وی طراحی سیستم موضوع قراردادهای سیرجان و فرکانس پایین را به نحو رضایتبخشی به پایان رساند، معذرا نیروی دریایی هیچگاه کلیه اسناد طرح را تصویب نهایی نکرد، زیرا در مارس ۱۹۷۹ شفاها" به کالینز اطلاع داد که قصد دارد قراردادهای فرکانس پایین را فسخ کند و همچنین به این دلیل که نیروی دریایی در نظر داشت قرارداد سیرجان را یا فسخ کند یا حدود آن را کاهش دهد. کالینز اظهار می‌دارد که وی بعد از آن، انتظار داشت که هر دو قرارداد "به نحو منظمی فسخ" گردند، ولی ادعا می‌کند که نیروی دریایی با امتناع از پرداخت هرگونه وجهی به کالینز پس از انقلاب و نیز بعد از حوادث ۱۳ آبانماه ۱۳۵۸ [چهارم نوامبر ۱۹۷۹] تهران، آن مطالبات را انکار کرد.

۶۲ - کالینز در لایحه استماع خود ظاهرا" این ادعا را اساسا" به عنوان ادعای مبالغی که بابت فسخ این قراردادها طلبکار می‌باشد، ارائه داده است. ولی چنین ادعایی خارج از صلاحیت دیوان است، زیرا هیچیک از دو قرارداد قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] فسخ نشده بود. دیوان قبلا" نظر داده است که قراردادهای پروژه مروارید قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] به دلیل فورس‌ماژور فسخ نشدند و هیچ مدرکی وجود ندارد که خود نیروی دریایی قرارداد سیرجان یا

قرارداد فرکانس پایین را قبل از آن تاریخ فسخ کرده باشد. کالینز تنها ادعا می‌کند که نیروی دریایی "فعالانه در حال بررسی" فسخ قرارداد سیرجان بوده و نه اینکه قرارداد را فسخ کرده باشد. هیچ مدرکی از اخطار کتبی فسخ قرارداد فرکانس پایین آنچنانکه در قرارداد مقرر گردیده، وجود ندارد و تنها چیزی که طرفین قبول دارند دستور توقف کار است. در نتیجه این ادعا مردود اعلام می‌شود.

۶۳ - لیکن کالینز در جلسه استماع این ادعا را به عنوان ادعایی بابت صورتحساب مطرح و استدلال کرد که به اندازه کافی کار انجام داده بود که مستحق دریافت وجه باشد. اما هیچ دلیل کتبی در پرونده وجود ندارد که نشان دهد اسناد طرح طبق مراحل تعیین شده در قرارداد به حد کافی تکمیل شده بودند. بنابراین ادعای حاضر نیز رد می‌شود.

(و) - مبالغ مربوط به صورتحسابهای متفرقه

محمولات پائیز ۱۳۵۸

۶۴ - کالینز مبلغ ۱۵،۹۷۵/۴۰ دلار و ۱۴۲،۲۲۶/۷۰ دلار بابت وسایل جلوگیری از استراق سمع و ابزار نصبی که حسب ادعا در پائیز ۱۳۵۸ به ایران حمل گردید، مطالبه می‌کند. اما صورتحساب این مبالغ هیچگاه به نیروی دریایی تسلیم نشده و گواهیهای مبدایی که کالینز به عنوان مدرک ارائه داده، دلیل کافی برای اثبات این اظهار که اقلام حمل شده‌اند نیست. در نتیجه این ادعا رد می‌شود.

۶۵ - در چهارم آبانماه ۱۳۵۸ [۲۶ اکتبر ۱۹۷۹] و همزمان با تسلیم صورتحسابهای پنج درصد پرداخت نهایی موضوع قراردادهای مرحله یک و ای‌وی‌اس-اس‌تی‌اس (بند ۵۷ فوق) کالینز همچنین نامه‌ای به نیروی دریایی تسلیم کرده به وی اطلاع داد که در

تهیه "صورتحساب شماره ۱۴۶" دچار اشتباه شده است. این صورتحساب در صورتحساب شماره ۶۸-یواس-۱۰۷۹ مورخ چهارم آبانماه ۱۳۵۸ [۲۶ اکتبر ۱۹۷۹] از بابت پنج درصد پرداخت نهایی موضوع قرارداد مرحله یک لیست شده است. در آن نامه، کالینز به نیروی دریایی اطلاع داده است که گرچه سیزده پارتی "لوازم متفرقه داخل کارخانه" برای نیروی دریایی ارسال شده بود، در صورتحساب شماره ۱۴۶ اشتباهاً فقط دوازده پارتی قید شده و مبلغ ۱،۱۶۸/۱۵ دلار از قلم افتاده است. کالینز به نیروی دریایی اطلاع داد که صورتحسابی بابت هفتاد درصد آن مبلغ، یعنی ۸۱۸/۷۱ دلار تهیه خواهد کرد. دیوان توجه دارد که این هفتاد درصد بابت آن قسمت از بهاست که پس از تحویل اجناس، طبق جدول پرداخت قرارداد مرحله یک قابل پرداخت بوده است. مدرکی از اینکه نیروی دریایی به نامه کالینز پاسخ داده باشد وجود ندارد. باتوجه به عدم اعتراض نیروی دریایی به نامه مورخ چهارم آبانماه ۱۳۵۸ [۲۶ اکتبر ۱۹۷۹]، دیوان مندرجات نامه را صحیح فرض کرده و بنابراین کالینز را مستحق ۸۱۷/۷۱ دلار می‌داند.

کمکهای فنی

۶۶ - کالینز مبلغ ۴۵،۳۲۷/- دلار و ۱،۰۴۹،۰۷۲/- ریال بابت کمکهای فنی که حسب ادعا از نهم مهرماه ۱۳۵۷ [اول اکتبر ۱۹۷۸] لغایت دهم دیماه ۱۳۵۷ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۸] طبق قرارداد مرحله یک به نیروی دریایی ارائه داده، مطالبه کرده است. کالینز اذعان دارد که هیچگاه صورتحسابی بابت این مبالغ به نیروی دریایی تسلیم نکرده و مدرکی نیز در باره اینکه خدمات مورد ادعا را انجام داده ارائه نکرده است. براین اساس، دیوان این ادعا را به لحاظ فقد دلیل رد می‌کند.

پنج درصد پرداخت نهایی موضوع قرارداد آموزش مقدماتی

۶۷ - به موجب این ادعا، کالینز مبلغ ۱۶،۶۴۸/- دلار و ۲،۵۳۵،۸۸۶/- ریال بابت پنج

درصد پرداخت نهایی که حسب ادعاء نیروی دریایی طبق قرارداد آموزش مقدماتی بدهکار است، مطالبه می‌کند. کالینز اظهار می‌دارد که کار موضوع این قرارداد اتمام یافت و خود قرارداد در اواسط سال ۱۹۷۷ به پایان رسید. البته کالینز هیچگاه صورتحسابی بابت این مبالغ مورد مطالبه، به نیروی دریایی تسلیم نکرد. در واقع کالینز هیچ مدرکی ارائه نکرده است که نشان دهد در هر زمانی قبل از جریان رسیدگی حاضر از نیروی دریایی مطالبه وجه یا این ادعا را به نحوی تعقیب کرده بوده است. باتوجه به این اوضاع و احوال، دیوان معتقد است که کالینز ثابت نکرده است که مبالغ مورد مطالبه قابل پرداخت و وی نسبت بدان ذیحق است. علیهذا، این ادعا به لحاظ فقد دلیل رد می‌شود.

ب - ادعا بابت تعلیق عملیات بیمان

۶۸ - کالینز مبلغ ۳،۷۹۶،۲۹۳/- دلار و ۴۳،۹۱۰،۷۲۴/- ریال بابت هزینه‌های فوق‌العاده‌ای که طی مدت تعلیق عملیات قراردادهای متحمل گردیده، مطالبه می‌کند. کالینز این ادعاهای تعلیق را به سه گروه هزینه تقسیم کرده است: هزینه‌های تعلیق قبل از انقلاب، هزینه‌های تعلیق بعد از انقلاب و بهره تعلیق. هزینه‌های قبل از انقلاب، طبق تعریف کالینز، هزینه‌های اضافه‌ای است که حسب ادعا وی طی دوره‌هایی که قبل از ۱۱ دیماه ۱۳۵۷ [اول ژانویه ۱۹۷۹] کار دستخوش تاخیر شد یا متوقف گردید، متحمل شده است. هزینه‌های تعلیق بعد از انقلاب، هزینه‌های مشابهی است که کالینز حسب ادعا بعد از ۱۱ دیماه ۱۳۵۷ [اول ژانویه ۱۹۷۹] متحمل گردید. بهره تعلیق طبق تعریف کالینز، بهره مبالغ متعلقه بابت کارهای نیمه تمام است که به دلیل تاخیر ادعایی در تأدیه آنها مورد مطالبه است.

۶۹ - دیوان براساس شرایط قراردادی ذیربطه به بررسی ادعاهای تعلیق کالینز می‌پردازد.

۱ - بند ۶ ماده ۱۹ - عدم تحویل محلهای نصب و کار

۷۰ - بخش معتنا بهی از هزینه‌های ادعایی کالینز بابت تعلیق قبل از انقلاب، که طبق برآورد وی کلاً به ۲,۹۰۰,۰۰۰/- دلار بالغ می‌شود، مشتمل بر هزینه‌های اضافی است که وی حسب ادعا به علت قصور نیروی دریایی در آماده کردن به موقع محلهای نصب و کار متحمل شده است. بند ۶ ماده ۱۹ قرارداد اصلی مقرر می‌دارد که نیروی دریایی تعهد می‌نماید کلیه محلهای نصب را ظرف مدت مندرج در قرارداد به کالینز تحویل دهد. "چنانچه کارفرما یک یا کلیه محلهای نصب و کار را در موعد معین تحویل ندهد، این امر به منزله تعلیق عملیات پیمان طبق ماده ۳۲ در مورد آن قسمت از عملیات که به محلهای تحویل نشده ارتباط دارد محسوب خواهد شد"، که از آن بابت، "پیمانکار دستمزد ماهیانه‌ای براساس کلیه مخارج اضافی متحمل دریافت خواهد داشت". نیروی دریایی در پاسخ اظهار می‌دارد که قراردادهای پروژه موارید قراردادهای قیمت مقطوع بودند و بنابراین هر ادعایی از بابت هزینه‌های تعلیق بی‌اساس است.

۷۱ - دیوان ادعای کالینز را رد می‌کند. گرچه مکاتبات بین طرفین به روشنی گویای مشکلاتی است که کالینز در دسترسی یافتن به موقع به محلهای نصب و کار داشته، اما هیچ اشاره‌ای دایر بر اینکه کالینز در آن زمان بابت تاخیر در تحویل محلهای نصب و کار هزینه اضافی مطالبه کرده باشد، در آن مکاتبات به چشم نمی‌خورد. کالینز چندین بار به این امکان اشاره کرد که احتمالاً "دراثر تاخیر نیروی دریایی در تحویل محلهای نصب هزینه‌های اضافی ایجاد خواهد شد، ولی هیچگاه این هزینه‌های اضافی را از نیروی دریایی مطالبه نکرد. برعکس مدارک نشان می‌دهند که کالینز آماده بود بدون مطالبه هیچ هزینه اضافی از نیروی دریایی، علیرغم تاخیرها به کار ادامه دهد. در مواردی که مطالبه‌ای در زمان اجرای قرارداد به عمل نیامده، دیوان از دادن حکم به پرداخت

اینگونه هزینه‌های اضافی خودداری کرده است. رجوع شود به: بند ۲۱ حکم شماره ۲-۳۳۴-۲۷۱ مورخ سوم آذرماه ۱۳۶۵ [۲۴ نوامبر ۱۹۸۶] در پرونده کازموس انجینیرینگ، اینکوریپتد و وزارت راه و ترابری، چاپ شده در 13 Iran-U.S. C.T.R. 179,185. بنابراین ادعا ناگزیر مردود اعلام می‌شود.

۲ - ماده ۳۲ - فورس‌ماژور به عنوان [عذر] تعلیق عملیات

۷۲ - تقریباً کلیه هزینه‌های دیگر تعلیق قبل از انقلاب و عملاً کلیه هزینه‌های تعلیق بعد از انقلاب کالینز و همچنین بهره تعلیق، هزینه‌هایی است که کالینز حسب اظهار در نتیجه تعلیق قراردادها به دلیل فورس‌ماژور متحمل شده است. در پاسخ به این ادعا، نیروی دریایی اظهار خود را تکرار می‌کند که اوضاع فورس‌ماژور وجود نداشته و می‌گوید که حتی اگر وجود داشت، کالینز صرفاً حق داشت درخواست تمدید مدت انجام کار نماید. نیروی دریایی همچنین اظهار می‌دارد که کالینز رادیو فرانس می‌توانست پروژه مروارید را ادامه دهد.

۷۳ - دیوان نتیجه می‌گیرد که مضمون قراردادها ادعای کالینز را از بابت هزینه‌های تعلیق ناشی از فورس‌ماژور تأیید نمی‌کند. در خود ماده فورس‌ماژور، جبران هزینه‌های تعلیق مقرر نشده است. بخش اول آن ماده مقرر می‌دارد که: در صورت بروز حوادث قهری پیمانکار استحقاق درخواست تمدید مدت انجام کار خود را دارد و نمونه‌هایی از مواردی که فورس‌ماژور محسوب می‌شود، در آن قید شده است. در بند ۲ آنچه را که پیمانکار برای ادعای فورس‌ماژور باید انجام دهد شرح داده شده و در بند ۳ مقرر شده است که در مورد "خسارات یا ضایعات" ناشی از فورس‌ماژور که تابع مقررات بیمه باشد، مقررات ماده قراردادی مربوط به الزام به داشتن پوشش بیمه اجراء خواهد شد و در مورد خسارات یا صدماتی که تابع مقررات بیمه نباشد، "مسئولیت جبران خسارات حاصله به عهده کارفرما خواهد بود". ولی در تبصره آن

ماده توضیح داده شده است که: "منظور از جبران خسارات... تنها بازگرداندن امور به حالت قبل از وقوع حوادث فورس‌ماژور می‌باشد.

۷۴ - کالینز در عوض به تبصره ماده مربوط به تعلیق عملیات استناد می‌کند که مقرر می‌دارد:

همچنین در صورت تعلیق عملیات در ایران بر اثر عوامل مندرج در بند یک ماده بیست (فورس‌ماژور) و چنانچه مورد کلا یا جزئا" مشمول مقررات بند ۳ ماده بیست نگردد، طبق مقررات این ماده عمل خواهد شد [یعنی ماده مربوط به تعلیق عملیات].

طبق اظهار کالینز، این تبصره تمامی ماده ۳۲ مربوط به تعلیق عملیات پیمان را در موارد فورس‌ماژور قابل اعمال ساخته، به او حق می‌دهد "کلیه هزینه‌های فوق‌العاده متحمل" در مدت تعلیق را وصول نماید.

۷۵ - نیروی دریایی استدلال می‌کند که دو ماده دیگر در قراردادها حاکم بر این موضوع است که طبق اظهار وی در آنها تصریح شده است نیروی دریایی مسئول هزینه‌های اضافی متحمل طی مدت فورس‌ماژور نمی‌باشد. ماده ۸ مربوط است به مدت انجام و تکمیل عملیات و تبصره ۲ بند فرعی ج آن مقرر می‌دارد "در صورت بروز حوادث قهری و غیرمترقبه (موضوع ماده ۲۰ پیمان) بنا بر تقاضای پیمانکار کارفرما می‌تواند با تمدید مهلت‌های فوق موافقت نماید". اما در ادامه تبصره آمده است که "تمدید مدت مزبور حقی به پیمانکار نمی‌دهد که ادعای خسارتی داشته باشد". به همین نحو، ماده ۹ درباره تغییرات مدت اجرای پیمان بحث می‌کند و در بند (د) آن قید شده است که "در صورت بروز حوادث قهری و غیرمترقبه" مدت اجرا تمدید خواهد شد. لیکن در پایان این ماده قید شده است که "تمدید مدت پیمان طبق بندهای فوق (الف تا و) بهیچوجه حقی به پیمانکار برای مطالبه جبران هزینه‌های اضافی که فقط به علت تمدید مدت پیمان متحمل شده است نخواهد داد". کالینز در لوائح خود این مواد را کلا نادیده گرفته است.

۷۶ - دیوان نتیجه می‌گیرد که کالینز طبق قراردادها استحقاق دریافت هزینه‌های تعلیق ناشی از فورس‌ماژور را ندارد. در مواد ۸ و ۹ قرارداد اصلی تصریح شده است که کالینز حق ندارد "ادعای خسارتی داشته باشد" و "بهیچوجه حقی برای مطالبه جبران هزینه‌های اضافی به علت تمدید مدت ناشی از حوادث فورس‌ماژور نمی‌دهد". از نظر دیوان، این نکته حائز اهمیت خاص است که در دو قرارداد، یعنی قرارداد آموزش مقدماتی و قرارداد آموزش پیشرفته، ماده ۹ با سایر قراردادها تفاوت دارد و پرداخت هزینه‌های اضافی در آن مقرر شده است. برای دیوان دشوار است که در مورد سایر قراردادها نتیجه‌گیری مخالف نکند. نظر به اینکه کالینز مدرکی دال بر اینکه هیچیک از هزینه‌های تعلیق به دو قرارداد آموزشی مربوط بوده، ارائه نکرده است، حتی لسان موافق آن قراردادها کمکی به وی نمی‌کند.

۷۷ - به این دلایل، دیوان ادعای کالینز بابت هزینه‌های تعلیق ناشی از فورس‌ماژور حادث در قبل و بعد از انقلاب و نیز ادعای بهره مدت تعلیق را رد می‌کند.

۳ - سایر ادعاهای تعلیق عملیات

۷۸ - کالینز بابت دو قلم دیگر از هزینه‌های تعلیق قبل و بعد از انقلاب خود مطالبه وجه می‌کند.

۷۹ - نخست کالینز مبلغ ۱۰۰,۰۰۰/- دلار بابت هزینه تعمیر آسیب‌هایی مطالبه کرده است که یک پیمانکار محلی که برای وی کار نمی‌کرده در ۲۵ آذرماه ۱۳۵۶ [۱۶ دسامبر ۱۹۷۷] به چندین کابل انتقال هم محور (coaxial) وارد نموده است. کالینز در ششم دیماه ۱۳۵۶ [۲۷ دسامبر ۱۹۷۷] موضوع آسیب دیدگی را به نیروی دریایی اطلاع داد و اظهار نمود که آسیب دیدگی را یک مورد فورس‌ماژور تلقی می‌کند و از آن بابت، طبق قراردادها خود را مستحق دریافت غرامت می‌داند.

بدواً کالینز به نیروی دریایی اطلاع داد که تعمیر آسیب دیدگی مزبور ۴۸،۰۶۰/- دلار هزینه خواهد داشت، ولی بعداً برآورد خود را از هزینه تعمیر به ۱۰۹،۳۷۱/- دلار افزایش داد. نیروی دریایی از پرداخت مبلغ بالاتر امتناع کرد و افزایش مبلغ را ناشی از آزمایش نادرست کالینز و قصور وی در جلوگیری از ورود آسیب دیدگی بیشتر دانست. معذاً نیروی دریایی قبول کرد که مبلغ ۴۸،۰۶۰/- دلار اولیه مورد ادعا را بپردازد.

۸۰ - دیوان بابت آسیب دیدگی کابلها کالینز را مستحق ۴۸،۰۶۰/- دلار تشخیص می‌دهد. نیروی دریایی موافقت کرد آن مبلغ را بپردازد و انکار نمی‌کند که آن مبلغ را هیچگاه نپرداخته است. دیوان ادعای کالینز را برای پرداخت مبلغی بیش از ۴۸،۰۶۰/- دلار رد می‌کند. کالینز مدرکی در تأیید ادعای خود بابت مبلغ بالاتر و هیچ مدرکی در رد اظهار نیروی دریایی در آن زمان مبنی بر اینکه افزایش هزینه ناشی از قصور خود کالینز بوده، ارائه نداده است.

۸۱ - ثانیاً کالینز هزینه‌های پرسنل امریکایی را که "به بازرسی پائیز ۱۳۵۸ در ایران تعلق می‌گیرد"، به عنوان هزینه‌های تعلیق بعد از انقلاب مطالبه و اظهار می‌کند که این مبالغ بیش از ۱۰۰،۰۰۰/- دلار از هزینه‌های پرسنلی مورد مطالبه تحت عنوان هزینه‌های تعلیق بعد از انقلاب را تشکیل می‌دهند. در بند ۳ ماده ۲ تفاهمنامه مشخصاً قید شده است که به ازاء بازسازی کارها، در پرداختهای مختلف مربوط به نگهداری و بهره‌برداری تسریع خواهد شد. ولی کالینز برای اثبات اینکه کدامیک از هزینه‌های مورد ادعا طبق تفاهمنامه قابل وصول است کوششی نکرده و در واقع در جلسه استماع اذعان کرد که حتی حقوق پرسنل خود را که در ایران شاغل بودند و بازرسی مورد نظر را انجام می‌دادند در ادعای خود منظور نکرده است. بنابراین دیوان این ادعا را رد می‌کند.

ج - کاهش مبلغ ضمانتنامه‌های بانکی

۸۲ - ماده ۷ قرارداد اصلی مقرر می‌دارد که ارزش اسمی ضمانتنامه‌های بانکی مربوط به پیش‌پرداختها به نسبت و حسب پرداختهای بعدی که از طرف کارفرما به پیمانکار به عمل خواهد آمد کاهش داده خواهد شد. در بند ۶ ماده ۲ تفاهمنامه، نیروی دریایی تعهد کرد که "بلافاصله پس از هر پرداخت بعدی" اجازه انجام کاهشهای مذکور را صادر نماید". دیوان بابت صورتحسابهای مختلفی که موعد پرداخت آنها قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] بوده، به نفع کالینز حکم صادر کرده است. کالینز همچنین طبق مفاد قراردادها و تفاهمنامه نسبت به کاهش نسبی مبلغ ضمانتنامه‌های بانکی ذیحق می‌باشد. رجوع شود به: آیتل اینترنشنال کورپوریشن، مذکور در فوق. براساس مبلغ پیش‌پرداختهای تخصیص یافته به صورتحسابهایی که قابل پرداخت شناخته شده‌اند، دیوان مقرر می‌دارد که ضمانتنامه‌های بانکی موضوع قراردادهای مربوط به پروژه مروارید باید کلاً "به مبلغ ۱۷۱،۵۱۲/۵۰ دلار و ۵،۴۱۰،۲۵۰/- ریال کاهش می‌یافتند.

د - ادعاهای متقابل

۸۳ - نیروی دریایی چندین ادعای متقابل خود را علیه هر دو شرکت کالینز و راکول اینترنشنال کورپوریشن ("راکول") اقامه کرده و ادعای متقابل خود علیه راکول را بر ضمانتنامه‌های حسن انجام کار مورخ ۲۵ بهمن‌ماه ۱۳۵۳ [۱۴ فوریه ۱۹۷۵] و ۱۹ خردادماه ۱۳۵۵ [نهم ژوئن ۱۹۷۶] مبتنی ساخته است. راکول در پرونده حاضر طرف دعوی نیست. براین اساس، ادعاهای متقابلی که علیه وی طرح شده، مسموع نیستند. ادعاهای متقابل مطروح علیه کالینز به شرح زیر می‌باشند.

۱ - نقض قرارداد

۸۴ - در این ادعای متقابل، نیروی دریایی مبالغ مختلفی به دلار بابت خساراتی که حسب ادعا در نتیجه نقض قرارداد از ناحیه کالینز به صورت ترک نادرست قراردادهای و به پایان نرساندن پروژه مروارید متحمل شده، مطالبه کرده است. دیوان با اعلام این نظر که کالینز به دلیل فورس‌ماژور معذور از اجرای قرارداد بوده، این ادعای متقابل را الزاما رد کرده است.

۲ - استرداد تجهیزات نیروی دریایی

۸۵ - این ادعای متقابل بابت اقلام مختلفی از تجهیزات نیروی دریایی است که کالینز برای تعمیر به خارج از ایران فرستاده و حسب ادعا هرگز مسترد نشده‌اند. نیروی دریایی به نامه‌ای استناد می‌کند که کالینز در نهم دیماه ۱۳۵۷ [۳۰ دسامبر ۱۹۷۸] برای وی ارسال داشته و در آن فهرستی از "اقلام غیر قابل استفاده را که برای تعمیر و برگشت به پروژه مروارید در ایران به ایالات متحده حمل شده" ذکر کرده است. ولی نیروی دریایی در رد این اظهار کالینز که صورتحسابها و برنامه‌های هوایی در تاعید آن ارائه گردیده و حاکی است که این تجهیزات در پائیز ۱۳۵۸ به ایران برگشت داده شد، مدرکی ارائه نداده است. در نتیجه، این ادعای متقابل مردود است.

۳ - پیش‌پرداختها

۸۶ - نیروی دریایی ادعای متقابلی تقریبا به مبلغ ۷/۴ میلیون دلار اقامه کرده که حسب ادعا، مبلغ پیش‌پرداختهایی است که طبق قرارداد تسویه نشده و هنوز در ید کالینز است. کالینز انکار می‌کند که بعد از رسیدگی به کلیه ادعاهای مربوط به

قراردادها، آن شرکت وجهی به نیروی دریایی بدهکار خواهد بود و برعکس مدعی است که نیروی دریایی به وی بدهکار خواهد شد. نظر به اینکه قراردادهای پروژه مروارید در ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] هنوز نافذ بوده‌اند، ادعای متقابل نیروی دریایی بابت استرداد پیش‌پرداختهای تسویه نشده، در آن تاریخ پابرجا نبوده است. در نتیجه، دیوان این ادعای متقابل را به لحاظ فقد صلاحیت رد می‌کند. رجوع شود به: بندهای ۷۸-۷۹ حکم شماره ۲-۲۰۸-۳۶۹ مورخ ۲۵ خردادماه ۱۳۶۷ [۱۵ ژوئن ۱۹۸۸] در پرونده بندیکس کوریوریشن و دیگران و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 18 Iran-U.S. C.T.R. 352,371-372. به طوری که دیوان در ص ۷۱ حکم شماره ۱-۶۵۱-۲۲۱ مورخ ۲۷ فروردین ماه ۱۳۶۵ [۱۶ آوریل ۱۹۸۶] در پرونده کامپیوتر ساینسز کوریوریشن و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 10 Iran-U.S. C.T.R. 269,309 و بند ۶۱ حکم شماره ۲-۶۸-۲۴۴ مورخ ۱۷ مردادماه ۱۳۶۵ [هشتم اوت ۱۹۸۶] در پرونده هوارد نیدلز تامن اند برگندوف و جمهوری اسلامی ایران و دیگران، چاپ شده در 11 Iran-U.S. C.T.R. 302,318 نظر داده، تهاتر تنها در مواردی جایز است که با شرایط صلاحیتی ادعاهای متقابل منطبق باشد. در نتیجه، پیش‌پرداختهای مصرف نشده را نمی‌توان برای کاهش مبلغی که دیوان در این پرونده قابل پرداخت می‌داند، مورد استفاده قرار داد، زیرا رسیدگی نهایی به بقیه ادعاها و ادعاهای متقابل در صلاحیت دیوان نیست.

۴ - اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه‌های بانکی

۸۷ - نیروی دریایی مبلغ ۹،۷۵۹،۲۱۷/ دلار و ۲۵۶،۳۴۰،۲۱۹/ ریال بابت کل مبلغ ضمانتنامه‌های بانکی که کالینز ارائه کرده، به علاوه خسارات ناشی از امتناع من غیر حق ادعایی سیتی بانک و بانک امریکا از پرداخت وجه اعتبارات اسنادی مورد مطالبه

بانک تجارت که در تأیید ضمانتنامه‌های بانکی صادر گردیده، مطالبه کرده است. مطالبه وجه ضمانتنامه‌های بانکی و اعتبارات اسنادی اتکایی توسط نیروی دریایی و بانک تجارت در ژانویه ۱۹۸۲ صورت گرفت. بنابراین، ادعای متقابل مزبور در ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] پابرجا نبوده و به لحاظ فقد صلاحیت رد می‌شود. رجوع شود به: بند ۳۴ حکم پرونده آیتل اینترنتشنال کوریوریشن، مذکور در بالا.

۵ - مالیات و حقوق بیمه‌های اجتماعی

۸۸ - نیروی دریایی مبلغ ۶۸،۱۱۶،۳۱۰/- ریال بابت مالیات بر درآمد معوقه ادعایی و جریمه تأخیر تأدیه مربوط به دوره عملکرد هشتم مهرماه ۱۳۵۴ [۳۰ سپتامبر ۱۹۷۵] تا هشتم مهرماه ۱۳۵۸ [۳۰ سپتامبر ۱۹۷۹] و مبلغ ۲۲۹،۷۹۸،۱۶۴/- ریال بابت حقوق بیمه اجتماعی و جریمه تأخیر تأدیه که حسب ادعا باید پرداخت گردد، مطالبه می‌کند. نیروی دریایی اظهار می‌دارد که طبق قراردادهای پروژه مروارید، وی حق دارد ایفای این تعهدات را از کالینز بخواهد.

۸۹ - در مورد مالیات بر درآمد، ماده ۱۹ هر دو قرارداد آموزش مقدماتی و پیشرفته در قسمت ذیربط مقرر می‌دارد که "مالیات و عوارض مذکوره فقط شامل عملیاتی است که باید در ایران انجام شود... و از صورتحسابهای تجارتی ماهانه پیمانکار قابل کسر است". (خط تأکید اضافه شد). علاوه بر آن، در ماده ۲۲ هر دو قرارداد ای‌وی‌اس-اس-تی‌اس و فرکانس پایین در قسمت ذیربط، قید شده است که "تصریحا" قید می‌گردد که کلیه عوارض و هزینه‌های تمبر و غیره در ایران و کلیه مالیاتهای متعلق به تحصیل منافع و انجام معاملات در ایران... که ممکن است در صورتحسابهای پیمانکار کسر شود بر طبق قوانین ایران... خواهد بود" (خط تأکید اضافه شده است).

۹۰ - در مورد حقوق بیمه اجتماعی، ماده ۲۲ قرارداد مرحله یک، در قسمت ذیربطه به شرح زیر مقرر داشته است:

پیمانکار فقط مسئول کسر نمودن مالیات تشخیصی از جانب دولت ایران و شهرداری محلی از حقوق و دستمزدهای کارکنان خود در ایران می‌باشد. این کسور و همچنین سهم خود پیمانکار تسلیم موعسستات صلاحیتدار مربوطه خواهد شد.

۹۱ - هیچ مدرکی دال بر اینکه نیروی دریایی از صورتحسابهای کالینز مبلغی بابت مالیات بر درآمد یا حقوق بیمه اجتماعی کسر کرده باشد، ارائه نشده است. در جلسه استماع، یکی از نمایندگان نیروی دریایی اذعان کرد که نیروی دریایی هیچگاه وجهی از این بابت کسر نکرده است.

۹۲ - دیوان معتقد است که طبق قراردادها نیروی دریایی اختیار داشت مبالغی بابت مالیات و حق بیمه اجتماعی از پرداختهای معمول به کالینز کسر کند. ولی رویه‌ای که طرفین در جریان مراودات خود اتخاذ کرده بودند، این نبود که از این بابت مبالغی کسر شود. دیوان نتیجه می‌گیرد که ادعاهای متقابل نیروی دریایی طبق الزام ماده دو بیانیه حل و فصل دعاوی، از همان قرارداد، معامله یا رویدادی که منشاء ادعای کالینز بوده ناشی نمی‌شوند، بلکه از اعمال قوانین مالیاتی و تأمین اجتماعی ایران ناشی می‌گردند. رجوع شود به: صفحات ۳۹-۴۱ [فارسی] حکم شماره ۱-۵۹-۱۹۱ مورخ ۲۹ شهریورماه ۱۳۶۴ [۲۰ سپتامبر ۱۹۸۵] در پرونده کوشتک، اینکوریوریتد و وزارت دفاع ملی جمهوری اسلامی ایران چاپ شده در Iran-U.S. C.T.R. 107,134-136. 9. برای اساس، ادعاهای متقابل نیروی دریایی بابت مالیات و حقوق بیمه‌های اجتماعی معوقه، خارج از صلاحیت دیوان بوده، مردود اعلام می‌شوند.

بج - بهره

۹۳ - کالینز بابت صورتحسابهای مندرج در نامه مورخ دهم شهریورماه ۱۳۵۸ [اول سپتامبر ۱۹۷۹] خود، از "میانگین تاریخ سررسید" که طبق محاسبه کالینز، دهم دیماه ۱۳۵۷ [۳۱ دسامبر ۱۹۷۸] است، بهره مطالبه می‌کند. ولی در تفاهمنامه ضمن اینکه نیروی دریایی ملزم گردید وجه آن صورتحسابها را فوراً "پردازد، پرداخت بهره تاخیر تأدیه مربوط به مدت پیش از امضای تفاهمنامه، مقرر نشد. بنابراین باتوجه به این اعراض از بهره، دیوان نسبت به مبلغ ۱،۱۰۹،۹۰۳/۱۸ دلار صورتحسابهای پرداخت نشده [مندرج در نامه فوق] حکم بهره ساده به نرخ ۹/۵ درصد در سال از بیستم مهرماه ۱۳۵۸ [۱۲ اکتبر ۱۹۷۹]، یعنی یکماه بعد از تاریخ امضای تفاهمنامه، صادر می‌کند.

۹۴ - کالینز بابت پنج درصد پرداختهای نهایی مربوط به تجهیزات مخابراتی مختلف، از دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] بهره مطالبه می‌کند. تاریخ صورتحسابهای کالینز بابت این مبالغ چهارم آبانماه ۱۳۵۸ [۲۶ اکتبر ۱۹۷۹] است و نیروی دریایی ذیحق به مهلت معقولی بعد از آن تاریخ، برای پرداخت وجه بوده است. بنابراین دیوان نسبت به مبلغ ۶۷۱،۹۸۵/۴۵ دلار پرداختهای نهایی، حکم بهره ساده به نرخ ۹/۵ درصد در سال از تاریخ پنجم آذرماه ۱۳۵۸ [۲۶ نوامبر ۱۹۷۹] که یکماه بعد از تاریخ صورتحسابهاست، صادر می‌کند.

۹۵ - کالینز بابت مبالغ مورد مطالبه برای محمولات پائیز ۱۳۵۸، از دهم آبانماه ۱۳۵۸ [اول نوامبر ۱۹۷۹] بهره مطالبه می‌کند. گرچه در نامه‌ای که کالینز در چهارم آبانماه ۱۳۵۸ [۲۶ اکتبر ۱۹۷۹] به نیروی دریایی ارسال داشت، اظهار نمود که صورتحسابی به مبلغ ۸۱۷/۷۱ دلار تسلیم خواهد کرد، اما هیچ مدرکی دال بر اینکه کالینز چنین صورتحسابی را تسلیم کرده باشد وجود ندارد. بنابراین دیوان حکم بهره

ساده به نرخ ۹/۵ درصد در سال نسبت به مبلغ ۸۱۷/۷۱ دلار که به نظر دیوان بابت محمولات پائیز ۱۳۵۸ قابل پرداخت است، از ۲۸ دیماه ۱۳۶۰ [۱۸ ژانویه ۱۹۸۲] یعنی تاریخ ثبت دادخواست کالینز صادر می‌کند.

۹۶ - کالینز نسبت به مبالغی که نیروی دریایی بابت آسیب دیدگی کابلهای انتقال هم محور (coaxial) به وی بدهکار است، از تاریخ نهم خردادماه ۱۳۵۸ [۳۰ مه ۱۹۷۹] که برای کلیه هزینه‌های تعلیق قبل از انقلاب ذکر شده است، بهره مطالبه می‌کند. ولی مدرکی وجود ندارد که بعد از اذعان نیروی دریایی به مسئولیت خود، کالینز در هیچ زمانی قبل از جریان رسیدگی حاضر این ادعا را مجدداً مطرح کرده باشد. بنابراین دیوان نسبت به مبلغ ۴۸،۰۶۰/- دلار که نیروی دریایی به عنوان بدهی خود پذیرفته، حکم بهره ساده به نرخ ۹/۵ درصد در سال از ۲۸ دیماه ۱۳۶۰ [۱۸ ژانویه ۱۹۸۲] که تاریخ ثبت دادخواست کالینز است، صادر می‌کند.

شش - هزینه‌ها

۹۷ - هر یک از طرفین باید هزینه‌های داوری مربوط به خود را متقبل گردد.

هفت - حکم

۹۸ - به دلایل پیشگفته،

دیوان به شرح زیر حکم صادر می‌کند:

الف - خوانده، نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران مکلف است مبلغ یک میلیون و هشتصد و سی هزار و هفتصد و شصت و شش دلار و سی و چهار سنت

۱،۸۳۰،۷۶۶/۳۴ دلار) به علاوه بهره ساده به نرخ ۹/۵ درصد در سال (براساس ۳۶۵ روز) طبق محاسبه زیر به خواهان، کالینز سیستمز اینترنشنال، اینکوپوریتد پردازد:

نسبت به مبلغ ۱،۱۰۹،۹۰۳/۱۸ دلار از بیستم مهرماه ۱۳۵۸ [۱۲ اکتبر ۱۹۷۹]

نسبت به مبلغ ۶۷۱،۹۸۵/۴۵ دلار از پنجم آذرماه ۱۳۵۸ [۲۶ نوامبر ۱۹۷۹]

نسبت به مبلغ ۴۸،۸۷۷/۷۱ دلار از ۲۸ دیماه ۱۳۶۰ [۱۸ ژانویه ۱۹۸۲]

لغایت تاریخی که کارگزار امانی دستور پرداخت مبلغ حکم را از محل حساب تضمینی به بانک امین صادر می‌کند.

این تعهدات با پرداخت از محل حساب تضمینی مفتوح به موجب بند ۷ بیانیه مورخ ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] دولت جمهوری دموکراتیک و مردمی الجزایر ایفا خواهند شد.

ب - ضمانتنامه‌های بانکی پیش‌پرداخته‌ای که کالینز سیستمز اینترنشنال، اینکوپوریتد به موجب قراردادهای پروژه مروارید افتتاح نموده باید جمعا" به مبلغ ۱۷۱،۵۱۲/۵۰ دلار و ۵،۴۱۰،۲۵۰/- ریال کاهش یابند. طرفین این کاهش را باید بپذیرند و اقدامی خلاف آن نکنند.

ج - مابقی ادعاهای کالینز سیستمز اینترنشنال، اینکوپوریتد بابت صورتحسابها،

ادعاهای تعلیق و ادعای کارمزد بانکی تا میزانی که به کارمزد پرداختی قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] مربوط می‌شود در ماهیت رد می‌شوند و ادعاهای فسخ، ادعای حساب بانکی و ادعای هزینه صدور قرار منع و ادعای کارمزد بانکی تا میزانی که به کارمزد پرداختی بعد از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] مربوط می‌گردد و ادعا بابت صدور حکم اعلامی به لحاظ فقد صلاحیت رد می‌شوند.

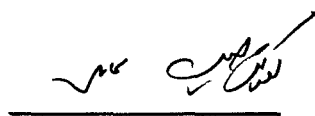
د - ادعای متقابل نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران بابت نقض قرارداد، تا آنجا که به دوره قبل از ۲۹ دیماه ۱۳۵۹ [۱۹ ژانویه ۱۹۸۱] مربوط می‌شود و نیز ادعای متقابل وی بابت عدم استرداد تجهیزات، در ماهیت رد می‌شود و مابقی ادعاهای متقابل وی به لحاظ فقد صلاحیت مردود شناخته می‌گردند.

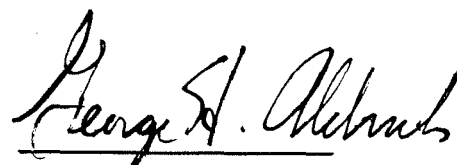
ه - هر یک از طرفین باید هزینه‌های داوری مربوط به خود را متقبل گردد.

لاشه، به تاریخ ۳۰ دی ۱۳۷۰ برابر با ۲۰ ژانویه ۱۹۹۲

روبرت بریئر
رئیس شعبه دو

به نام خدا

کورش حسین عاملی
نظر مخالف

جرج اچ. آلدریچ